KÜRD xalqı mübariz və qəhrəman xalqdır
Heydər Əliyev

DÎPLOMAT

№ 14 (388) 5-11 Iyun, Hezîran, sal, 2017
Ji meha şûbatê sala 2003-a tê weşandin

Həftəlik İctimai-siyasi qəzet
Rojnama heftename civakî û sîyasî

Qiymәti: Hêjaye: 40 qәpik

Səh. 2

Prezident İlham Əliyev "Şahdəniz Mərhələ 2" üçün inşa olunan iki platformadan birinin üst tikililərinin dənizə yolasalma mərasimində iştirak edib

Səh. 7

Neçirvan Bərzani Vladimir Putinlə görüşdü

Səh. 10

Serok Barzanî pêşwaziya Fermandeyê Hevpeymaniya Navdewletiya Dijî Da'îş li Îraq û Suriye kir

Səh. 16

Езидский депутат призывает назначить в Ниневию гражданского администратора

Səh. 3

1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü Tərtərdə qeyd olundu

Səh. 4

Şəddadİ Kürd dövləti

Səh. 11

Rostemê Zal û Feremezê kurê wî -2

Yeni Azərbaycan Partiyası Daşkəsən rayon təşkilatının IX konfransı keçirildi
Səh. 3

Nêçîrvan Barzanî: Rêkeftina li gel Rûs neft dê bibe destpêkek nû ji aliyê wuze de!
Səh. 10

İtirdiyimiz tarixi yurdlar: ZƏNGƏZUR
Səh. 5

Борьба с ИГ* в восточном Мосуле выгнала из домов около 600 тысяч человек
Səh. 14

Kürdlər və Kürdüstan
Səh. 6

Курдские бойцы помогли выбраться из Ракки 3 тыс. мирных жителей
Səh. 15

Səh. 8

Göyçədə bir kənd vardı

Səh. 7

Mosulun qərbində yeni bölgələr azad edilib

Səh. 10

Bendava Azadiyê hate rizgarkirin

Səh. 11

ENKS: PKK û Heşda Şaibî dixwazin deriyekî sînorî di navbera Iraq û Rojava de vekin

Prezident İlham Əliyev "Şahdəniz Mərhələ 2" üçün inşa olunan iki platformadan birinin üst tikililərinin dənizə yolasalma mərasimində iştirak edib

"Şahdəniz Mərhələ 2" üçün inşa olunan iki platformadan birinin - yaşayış blokları və texnoloji təchizat platformasının üst tikililərinin iyunun 1-də Bibiheybətdəki Azfen tikinti-quraşdırma sahəsindən Xəzər dənizindəki "Şahdəniz" müqavilə sahəsinə yolasalma mərasimi olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib.

SOCAR-ın prezidenti Rövnəq Abdullayev və BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz əvvəlcə dövlətimizin başçısına "Şahdəniz Mərhələ 2" və "Cənub Qaz Dəhlizi" layihələri ilə bağlı görülən işlər barədə məlumat verdilər.

"Şahdəniz 2", "Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi", TANAP və TAP layihələrinin daxil olduğu Cənub Qaz Dəhlizi dünyanın ən böyük enerji layihələrindən biridir. Bu dəhliz ilk dəfə olaraq Xəzərdəki ehtiyatları birbaşa Avropanın qaz bazarları ilə bağlayacaq. Bu nəhəng layihənin BP-nin operatorluğu ilə həyata keçirilən hissələri – "Şahdəniz Mərhələ 2" və "Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi" layihələri tamamlanmaq üzrədir və ilk qazın gələn ilə planlaşdırılan nəqli üçün qrafikə uyğun davam edir. Hazırda təchizat-tədarük, mühəndis-layihələndirmə və tikinti işləri də daxil olmaqla, ümumilikdə, bu layihələrin 92 faizdən çox hissəsi tamamlanıb, ümumi dəyəri 13 milyard dollar həcmində olan iri müqavilələr imzalanıb. "Şahdəniz Mərhələ 2" və "Cənub Qaz Dəhlizi" layihələri üzrə indiyədək iştirakçı ölkələrdə 40 min yeni iş yeri açılıb. "Şahdəniz" yatağı üzrə hesablanmış bütün ilkin geoloji qaz ehtiyatı təxminən 1 trilyon kubmetrdən çoxdur. "Şahdəniz Mərhələ 1" çərçivəsində illik hasilat 10 milyard kubmetr qaz və təxminən gündə 50 min barrel kondensat təşkil edir. "Şahdəniz Mərhələ 1" üzrə hasil olunan qaz Azərbaycana, Gürcüstana və Türkiyəyə nəql edilir. "Mərhələ 2" çərçivəsində əsas diqqət ildə 16 milyard kubmetr qaz və gündə 120 min barreldək kondensat əlavə etməklə hazırda istismar olunan lay intervallarında qalan ehtiyatlara yönəlib. Bu layihə çərçivəsində ildə 6 milyard kubmetr qaz Türkiyəyə, 10 milyard kubmetr qaz isə Avropa alıcılarına çatdırılacaq.

"Şahdəniz Mərhələ 2" layihəsi çərçivəsində Gürcüstan, Türkiyə, Yunanıstan, Albaniya, Bolqarıstan və İtaliyadakı milyonlarla istehlakçıya ildə 16 milyard kubmetr qaz nəql edilməsi nəzərdə tutulur. İlk qazın nəqli Gürcüstan və Türkiyəyə gələn il, Avropaya isə 2020-ci ildə gözlənilir. "Şahdəniz" üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü haqqında Sazişin 2036-cı ildən 2048-ci ilədək uzadılması "Şahdəniz" yatağının dərin qatlarındakı ehtiyatların gələcəkdə mümkün işlənilməsi üçün yol açır. Azərbaycan və Gürcüstan ərazilərində boru kəməri marşrutu boyunca "Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin Genişləndirilməsi" layihəsinin tikinti işləri qrafikə uyğun davam edir. Ümumilikdə, tikinti işlərinin və istismaravermə sınaqlarının 89 faizi artıq tamamlanıb. Boru kəmərinin hidro-sınaq işləri həm Azərbaycanda, həm də Gürcüstanda davam edir.

Onu da deyək ki, ilk dəfə olaraq "Şahdəniz 2" platformalarının tikintisi 100 faiz ölkə daxilində həyata keçirilir. Bu tikililərinin ümumi çəkisi 29200 ton təşkil edir və onlar 16500 boru qovşağından, 881 kilometr kabel xəttindən ibarətdir. Üst tikililərin quraşdırma işləri üç il ərzində tamamlanıb və son dərəcədə yüksək texniki təhlükəsizlik göstəriciləri ilə həyata keçirilib.

Prezident İlham Əliyevə məlumat verildi ki, dənizə yola salınacaq yaşayış blokları və texnoloji təchizat (YBTT) platformasının üst modullarının tikintisi nəzərdə tutulan qrafikdən tez yekunlaşıb. Üst tikililərin quraşdırılması tamamlandıqdan sonra STB-1 barjına yüklənərək dənizə yola salınmağa hazırlıq məqsədilə bu il mayın 8-də tikinti-quraşdırma sahəsinin yanalma körpüsündəki yükləmə çərçivəsinə qaldırılıb. Yaşayış blokları və texnoloji təchizat platformasının üst tikililərinin vahid bir konstruksiya kimi daşınması, sürüşdürmə üsulu ilə dayaq blokunun üzərinə yerləşdirilməsi və quraşdırılması işləri diqqətlə planlaşdırılıb və bu işlərin 5 gün ərzində yekunlaşması nəzərdə tutulur. Üst tikililər artıq öz yerində - suyun 94 metr dərinliyində olan dayaq blokunun üzərinə quraşdırılacaq. Üst tikililərinin çəkisi təxminən 12400 ton təşkil edir. Obyektin uzunluğu 100, eni isə 60 metrdir. Bu konstruksiya 100 nəfərlik yaşayış blokundan, ümumi gücü 60 MVt olan dörd əsas elektrik generatorundan ibarətdir. Platformanın yaşayış blokunda işçilərin istirahəti üçün otaqlar, ofis otaqları, idman zalı yaradılıb. Burada neftçilərin yüksək səviyyədə fəaliyyət göstərmələri üçün hərtərəfli şərait var.

AMEK-Tekfen-Azfen konsorsiumu tərəfindən inşa edilən yaşayış blokları və texnoloji təchizat platformasının üst tikililəri Azfen tikinti-quraşdırma sahəsində yerli infrastrukturdan və obyektlərdən istifadə edilməklə bütövlüklə ölkə daxilində tikilib. Bu konstruksiyanın tikinti işlərinə 5 min nəfərdən çox işçi cəlb edilib. İşçi qüvvəsinin təxminən 90 faizi Azərbaycan vətəndaşları olub. Birinci platformanın üst tikililərinin dənizə yola salınması nəhəng "Şahdəniz 2" layihəsinin uğurla, təhlükəsiz, büdcədən xeyli az vəsait xərcləməklə və qrafikə uyğun başa çatdırılması istiqamətində mühüm bir hadisədir. Xəzərdə ən böyük və ən müasir konstruksiyalardan biri olan bu üst tikililər çox yüksək texniki təhlükəsizlik göstəriciləri ilə inşa edilib.

Prezident İlham Əliyev platforma ilə tanış oldu.

Bu gün dünyada bir çox ölkələrdə dərin iqtisadi böhran yaşanır. Ölkələrin gəlirləri azalır, iqtisadi vəziyyətləri çətinləşir. Belə bir vaxtda Azərbaycan qlobal əhəmiyyətli mühüm layihələrə imza atır. Bu, dövlətimizin başçısının rəhbərliyi ilə yürüdülən siyasətin məntiqi nəticəsidir. Azərbaycanın müasir dövrdə belə qlobal və tarixi layihələri icra etməsi ölkəmizin gəlirlərinin artmasına, xalqın sosial rifah halının daha da yaxşılaşdırılmasına yönəlib. Bu layihənin həyata keçirilməsi bir daha sübut edir ki, ölkəmizdə neftdən əldə edilən gəlirlərin qeyri-neft sektorunun inkişafına yönəldilməsi, nəticədə iqtisadi potensialımızın daha da güclənməsi, dayanıqlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsi, "qara qızıl"dan əldə olunan gəlirlərin insan kapitalına çevrilməsi Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi sosial-iqtisadi siyasətin əsasını təşkil edir.

Sonra Prezident İlham Əliyev layihənin işçi heyəti ilə görüşdü. Dövlətimizin başçısı görüşdə çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Bu gözəl hadisə münasibətilə sizi təbrik edirəm. Bu gün tarixdə qalacaq. Çünki biz bu gün "Şahdəniz" platformasının üst hissələrini rəsmi qaydada açıq elan edirik. Bir neçə gündən sonra bu nəhəng qurğular dənizə göndəriləcək və "Şahdəniz" yatağında quraşdırılacaq. Bu, böyük tarixi hadisədir. Çox sevindirici haldır ki, bu nəhəng qurğular yüz faiz Azərbaycanda inşa edilibdir. Bir neçə il bundan əvvəl, xüsusilə "Şahdəniz" yatağı üzrə kontrakt imzalananda bunu təsəvvür etmək belə mümkün deyildi.

Onu da qeyd etmək istəyirəm ki, "Şahdəniz" üzrə kontrakt 21 il bundan əvvəl iyun ayında Xəzər neft və qaz sərgisi zamanı imzalanmışdır. Artıq 21 ildən sonra biz bax, bu tarixi günü qeyd edirik. Bütün bu qurğular Azərbaycanda inşa edilib. Mənə verilən məlumata görə, bu qurğuların inşasında çalışanların əksəriyyəti - 90 faizi Azərbaycan vətəndaşları olub. Yəni, bu illər ərzində gözəl kadr potensialı yetişib və bu, əlbəttə, ölkəmizin enerji potensialını, iqtisadi potensialını gücləndirəcək. Çünki təkcə "Şahdəniz-2" layihəsi çərçivəsində əlavə 16 milyard kubmetr qaz, eyni zamanda, kifayət qədər kondensat hasil ediləcəkdir. Hasil ediləcək bütün bu təbii resurslarla bağlı kontraktlar imzalanıb, onların müştəriləri var və inşa edilən Cənub Qaz Dəhlizi vasitəsilə dünya bazarlarına çıxarılacaq.

İcra olunan layihələrin hər biri ayrılıqda tarixi hadisədir - TANAP, TAP, Cənub Qaz Kəməri, "Şahdəniz-2" layihəsi, bu platformaların tikintisi, bu yaxınlarda Heydər Əliyev adına yarımdalma qazma qurğusunun açılışı. Bir daha qeyd edirəm ki, bunların hər biri ayrılıqda tarixi layihədir. Amma bunlara birlikdə baxanda görürük ki, Azərbaycanda nə qədər böyük potensial yaranıbdır.

Sonra çıxışını ingilis dilində davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dedi:

-Bu, həqiqətən də tarixi gündür. "Şahdəniz" müqaviləsinin imzalanmasından 21 il sonra indi biz tarixi əhəmiyyət kəsb edən günü qeyd edirik. Bu gün mən ilk növbədə strateji tərəfdaşımız, uzun illərdir Azərbaycanın yaxşı dostu olan BP-yə təşəkkürümü bildirmək istərdim. 1994-cü ildə "Əsrin müqaviləsi"nin imzalanması bizim əməkdaşlığımızın başlanğıcı oldu. Həmin vaxtdan bizimlə birgə çalışmış və çalışmaqda davam edən bir çox şirkətlər var. Sizə xatırlatmaq və məlumat vermək üçün demək istərdim ki, həmin vaxt Azərbaycan xarici neft şirkətlərindən ibarət konsorsiumla "Azəri-Çıraq-Günəşli" müqaviləsini imzaladı və BP sadəcə olaraq onlardan biri idi. O, böyük hissəyə malik idi və böyük tərəfdaşlıq var idi ki, bu gün də bu, müəyyən dəyişikliklərlə davam edir.

BP ilə xüsusi münasibətlər o vaxtdan həmin şirkətin Azərbaycanın enerji bazarında, qlobal enerji bazarında fəal oyunçu olması faktına əsaslanır. O vaxtdan indiyədək tərəfdaşlığımızı strateji tərəfdaşlığa çevirən bir çox başqa müqavilələr imzalanıb. Onlardan biri "Şahdəniz"dir. Növbədə "Dayaz sular" və başqaları var. Bu, tərəfdaşlığın yaxşı göstəricisidir. Biz BP-yə etimad göstəririk. Əminəm ki, BP də Azərbaycana etimad göstərir. Əks halda onlar ölkəmizə bu qədər çox vəsait yatırmazdılar. Cənab Counzun dünən və bu gün qeyd etdiyi kimi, BP-nin fəaliyyət sferasında Azərbaycan bir nömrəli investisiya məkanıdır. Bu isə bizim əməkdaşlığımızı daha da gücləndirir. Dünən qeyd etdiyim kimi, hazırda onlar "Azəri-Çıraq-Günəşli" müqaviləsinin genişləndirilməsi üzərində işləyirlər. Ümidvaram ki, bu, tezliklə olacaq. Bundan əlavə, təkcə "Azəri-Çıraq-Günəşli"də bizim tərəfdaşlığımız 2050-ci ilədək davam edəcək. Əminəm ki, "Şahdəniz"dən nəzərdə tutulandan daha çox qaz istehsal ediləcək. Biz "Azəri-Çırağı" "Əsrin müqaviləsi" adlandırmışdıq, indi isə mən əsrlərin müqaviləsindən danışıram.

Mən, həmçinin Azərbaycana yatırılan investisiyalara və uğurlu fəaliyyətə görə bütün tərəfdaşlarımıza, "Şahdəniz" tərəfdaşlarına və bu nadir qurğunu tikən şirkətlərə bir daha təşəkkürümü bildirmək istərdim. Azərbaycanda fəaliyyət göstərən beynəlxalq komanda ölkəmizin inkişafına kömək edir. Düşünürəm ki, ev sahibi olan ölkə yerli şirkət SOCAR ilə əcnəbi investorlar arasında nadir əməkdaşlıq mühiti yaradır. Bir daha sizi təbrik edirəm. Qarşıdakı illərdə sizə uğurlar arzulayıram.

* * *

Prezident İlham Əliyev və BP-nin Azərbaycan, Gürcüstan, Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz "Şahdəniz Mərhələ 2" üçün inşa olunan iki platformadan birinin üst tikililərinin dənizə yola salınmasını bildirən düyməni basdılar.

Sonda xatirə şəkli çəkdirildi.

Yeni Azərbaycan Partiyası Daşkəsən rayon təşkilatının IX konfransı keçirildi

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Daşkəsən rayon təşkilatının IX konfransı keçirildi.Konfransda Milli Məclisin deputatı,YAP siyasi şurasının üzvü Mirkazım Kazımov, Milli Məclisin deputatları Kamran Bayramov,Rövşən Rzayev, Naqif Həmzəyev, YAP Mərkəzi Aparatının məsul işçisi Rafael Gülməmmədov, Qərb bölgəsinin şəhər və rayontəşkilatlarının sədrləri, qonaqlar,270 nəfər konfrans nümayəndəsiiştirak etdi. Konfransının gündəliyinə uyğun olaraq ilk öncə YAP Daşkəsən rayon təşkilatının sədri Meydanəli Yolçuyevin təşkilatın ötən dövr ərzində gördüyü işlər barədə hesabat məruzəsi dinlənildi. Sonra təşkilatın Nəzarət-təftiş qrupunun sədri Yaşar Məhərrəmov hesabat məruzəsi ilə çıxış etdi. Məruzələr ətrafında Daşkəsən Rayon İcra Hakimiyyətinin Başçısı Əhəd Abıyev, YAP rayon təşkilatının Qadınlar şurasının sədri Rəna Aslanova, YAP rayon təşkilatının Gənclər Birliyinin sədri Elşən Alıyev, Milli Məclisin deputatları Rövşən Rzayev, Kamran Bayramov, Naqif Həmzəyev, YAP siyasi şurasının üzvü Mirkazım Kazımov, YAP Şəmkir rayon təşkilatının sədri Fəxrəddin Vəliyevçıxış edərək YAP Daşkəsən rayon təşkilatının ötən dövr ərzindəki fəaliyyətini yüksək qiymətləndirərək, konfransın işinə uğurlar arzuladılar. Konfransda təşkilati məsələlərə baxılaraq, MeydanəliYolçuyev yenidən YAP Daşkəsən rayon təşkilatına sədr seçildi. Rayon təşkilatına 25 nəfərdən ibarət şura üzvü, 5 nəfərdən ibarət nəzarət-təftiş qrupu da seçildi. Sonda YAP sıralarına yeni qəbul olunan bir qrup gəncə YAP-ın üzvlük vəsiqələri təqdim olundu, onlara qiymətli hədiyyələr verildi.

1 İyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günü Laçın rayon sakinləri tərəfindən qeyd olundu

BMT Baş Assambleyasının 1950-ci il iyunun 1-də təşkil etdiyi qadınların beynəlxalq konfransında 1 iyunun dünyada uşaqların müdafiəsi günü kimi qeyd edilməsi qərara alınmışdır. Hazırda dünyanın əksər ölkələrində olduğu kimi, 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü hər il bizim ölkəmizdə də qeyd olunur. Uşaqlar ölkəmizdə əhalinin təxminən 30 faizini təşkil edir. Ölkədə uşaq və yeniyetmələrin təxminən 95 faizi təhsil alır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əlievin Azərbaycan Respublikasında uşaqlara dövlət qayğısının gücləndirilməsi, uşaq problemlərinə vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının diqqətinin artırılması və ölkənin uşaqlarla bağlı demoqrafik perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə 2009-cu il "Uşaq ili" elan olunmuşdur.

Ölkə rəhbərinin hərtərəfli diqqət və qayğısı sayəsində hazırda uşaqların sağlam və hərtərəfli inkişafı üçün ölkəmizdə lazımi şərait yaradılmış, çoxsaylı uşaq sağlamlıq mərkəzləri, uşaq bağçaları, müasir tipli məktəblər və istirahət guşələri fəaliyyətə başlamış, uşaq hüquq və azadlıqlarının etibarlı şəkildə qorunması üçün lazımi hüquqi baza yaradılmışdır. Bununla yanaşı bu sahədə Heydər Əliyev Fondunun Prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Azərbaycan Respublikasının Birinci Vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın ölkəmizin balaca sakinlərinə, eləcədə yeniyetmə və gənclərinə göstərdiyi diqqət və qayğı nəticəsində ölkəmizdə uşaq və yeniyetmələrin hərtərəfli inkişafı üçün müvafiq məqsədyönlü tədbirlər görülmüşdür.

1 iyun 2017-ci il tarixdə laçınlı məcburi köçkünlərin daha sıx məskunlaşdıqları Ağcabədi rayonunun ərazisindəki Taxtakörpü qəsəbəsində də Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə tədbir keçirilmiş, tədbir iştirakçıları və uşaqlar Rayon İcra Hakimiyyətinin inzibati binası qarşısında ucaldılmış Ulu öndər Heydər Əliyevin büstünü ziyarət etmiş, önünə gül dəstələri qoymuşdur.

Tədbirdə iştirak edən Rayon İcra Hakimiyyətinin məsul işçiləri rayonun balaca sakinlərini, eləcədə bütün tədbir iştirakçılarını 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə təbrik etmiş, bu gün ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin uşaq və yeniyetmələrə olan diqqət və qayğısı sayəsində hazırda rayonlarda gənclər mərkəzlərinin, ana və uşaq sağlamlıq ocaqlarının, müasir tipli məktəblərin və uşaq bağçalarının tikilib istifadəyə verildiyini bildirmiş və balaca sakinlərimizə sülh, əmin-amanlıq və firavanlıq arzulamışdır.

1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü Tərtərdə qeyd olundu

1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə Tərtər şəhərində Heydər parkında Tərtər Rayon İcra Hakimiyyətinin və rayon təhsil şöbəsinin təşkilatçılığı ilə möhtəşəm bayram tədbiri keçirildi.

Xüsusi tərtibatla bəzədilmiş parkda keçirilən bayram şənliyində rayonun ümumtəhsil məktəblərinin aşağı sinif şagirdləri ilə birgə rayon ərazisində yerləşən körpələr evi-uşaq bağçalarında tərbiyə alan uşaqlar da iştirak etdilər.

Tədbir Seydimli kənd körpələr evi-uşaq bağçasında tərbiyə alan uşaqların "Sülhə səs verin" şeiri ilə başladı. Havaya sülh göyərçinləri və şarlar qalxdı.

Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Müstəqim Məmmədov bayram tədbirinə toplaşan çoxsaylı uşaqları salamlayaraq, onları 1 iyun-Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibəti ilə təbrik etdi. Bildirdi ki, uşaqlar dünyada hamı üçün əzizdir. Dünyanın hər yerində uşaqlara qayğı və onların qorunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Təsadüfi deyil ki, Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günü uzun illərdir bütün dünyada qeyd edilir və hər bir ölkə, hər bir dövlət uşaqları qorumağı, uşaqları müdafiə etməyi özünün əsas vəzifəsi hesab edir.

Rayon rəhbəri xüsusi vurğuladı ki, Azərbaycanda uşaqlara xüsusi məhəbbət, xüsusi münasibət vardır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva daim uşaqlara diqqət və qayğı göstərirlər.

Sonra rayon rəhbəri yeni tikilib istifadəyə verilmiş 100 yerlik körpələr evi-uşaq bağçasından, uşaq-gənclər şahmat məktəbindən də söhbət açdı. İstifadəyə verilən obyektlər dövlətimiz tərəfindən uşaqlara göstərilən diqqət və qayğının təzahürü olduğunu bildirdi.

Qeyd olundu ki, rayonun düşmənlə 48 km məsafədə təmas xətti var. Döyüşlərdə insanlarımız şəhid olubdur, qurbanlar vermişik. Təəssüf ki, hələ böyüməmiş, dünyanı görə bilməmiş uşaqlar da bu faciənin qurbanları olublar. 1990-cı il 20 yanvar faciəsində də, Ermənilər tərəfindən Azərbaycan xalqına qarşı edilmiş Xocalı soyqırımında da uşaqlar həlak olublar, uşaqlar qurban gediblər. Bunlar hamısı bizi kədərləndirir.

Rayon rəhbəri bu günkü uşaqların XXI əsrdə müstəqil Azərbaycanın qurucuları, yaradıcıları və Azərbaycanı yüksəklərə qaldıranlar olacağını vurğuladı. Bildirdi ki, bugünkü uşaqlar, bugünkü Azərbaycan gəncləri Azərbaycanın xoşbəxt gələcəyini təmin etməyə qadirdirlər.

Sonra uşaqlar maraqlı konsert proqramı ilə çıxış etdilər.

Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin rəqs dərinəyinin üzvlərinin, Tərtər şəhər 1, 2, 3, 4 saylı və Seydimli kənd körpələr evi-uşaq bağçasının uşaqlarının çıxışları alqışlarla qarşılandı. Tədbirdə iştirak edən ümumtəhsil məktəblərinin aşağı sinif şagirdləri də maraqlı nömrələrlə çıxış etdilər.

Tədbirdə Tərtər şəhər 4 saylı, Seydimli kənd körpələr evi-uşaq bağçalarının, Uşaq Yaradıcılıq Mərkəzinin kollektivləri rayon icra hakimiyyəti, Tərtər şəhər 1 və 2 saylı körpələr evi-uşaq bağçalarının kollektivləri isə rayon təhsil şöbəsi tərəfindən Fəxri Fərmanlarla təltif edildi. Sonda tədbirdə iştirak edən uşaqlara hədiyyələr paylandı.

Sabunçu rayonunda "1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günü" ilə əlaqədar musiqili proqram təşkil olundu

Sabunçu Rayon İcra Hakimiyyəti, Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsinin və Sabunçu rayon Asudə Vaxt Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə 1 iyun - Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günü ilə əlaqədar Sabunçu rayon Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana Sisteminin 1 saylı filialında tədbir keçirildi.

Tədbirdə Bakı Şəhər Mədəniyyət və Turizm Baş İdarəsinin rəisi Vuqar Zeynalov, Sabunçu rayon İcra Hakimiyyətinin ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin baş məsləhətçisi Səmərqənd Əlizadə, Mədəni Tədbirlərin Təşkili və Yaradıcı Gənclərlə İş üzrə Mərkəzin direktoru Hacı Əliyev və digər qonaqlar iştirak ediblər.

Sonra Sabunçu rayon Asudə Vaxt Mərkəzinin nəzdində fəaliyyət göstərən vokal dərnəyinin üzvləri Bayramova Ayan, Məmmədov Emin, xanəndəlik dərnəyinin üzvü Muradov Anar, "Meqas" uşaq qrupu, "Xəzri" rəqs ansamblı, mərkəzin məktəbəqədər dərnəyinin kiçikyaşlı üzvləri təqdim etdikləri rəngarəng konsert proqramı ilə tədbirə qatılan çoxsaylı balaca qonaqlara bol əyləncə, bayram əhval ruhiyyəsi bəxş ediblər.

ŞƏDDADİ KÜRD DÖVLƏTİ

Sülalənin banisi

X əsrin 70-ci illərində Azərbaycanın quzeyində Şəddadi kürd dovləti meydana gəldi. Şəddadilər, əvvəllər Salarilər dövlətinin tərkibində olan Dəbil (Dvin) ətrafında yaşayırdılar. Salarilər dövlətinin zəifləməsindən istifadə edən Məhəmməd ibn Şəddad 951-ci ildə Dəbili ələ keçirlb müstəqil Dəbil (Dvin) əmirliyini yaratmışdı. Soykökünə görə kürd olan Məhəmməd ibn Şəddad və onun varislərinin idarə etdiyi bu Azərbaycan əmirliyi tarixdə Şəddadi kürd dövləti adı ilə tanınır. Sonralar Şəddadilər Salarilər dövlətinin zəifləməsindən istifadə edib 971-ci ildə Gəncəni ələ keçirdilər və Azərbaycan Şəddadilər dövlətinin əsasını qoydular. Çox keçmədən Şəddadilər Gəncə ətrafında olan Bərdə, Şəmkir və b. torqlarda möhkəmləndilər. Ermənistanın şərq hissəsini ələ keçirdilər.

Fəzl ibn Məhəmmədin (985-1030) hakimiyyəti dövründə Şəddadilər dövləti qüvvətləndi.O , Gəncə ətrafındakı bütün xırda mülkləri aradan qaldırıb mərkəzi hakimiyyəti gücləndirdi, Şəddadilərin ata-baba mülkləri olan Dəbili də öz dövlətinə birləşdirdi. Erməni hakimi Şəddadilər dövlətinə bac verməyə məcbur oldu. Bundan başqa Fəzl ibn Məhəmməd gürcülər və xəzərlərə qarşı uğurlu savaş apardı. Onun hakimlyyəti illərində hərbi məqsədlə Araz çayı üzərində salınan beş Xudafərin körpüsü (1027) Azərbaycanın quzey və Güney bölgələri arasında iqtisadi və mədəni əlaqələrin genişlənməsində mühüm rol oynadı.Fəzl ibn Məhəmmədin hakimiyyəti illərində Şəddadilərlə Şivanşahlar arasında da sıx əlaqə yaramışdı. Hər iki sülalə arasında qohumluq münasibətləri vardı. Şəddadilər digər Azərbaycan hakimləri ilə Güneydə hökmdarlıq edən Rəvvadilərlə və Tiflis əmiri Əbülfəzl Cəfər ibn Əli ilə də dostluq münasibətləri saxlayırdılar. XI əsrin 30-cu illərində Arazdan quzeydəki Azərbaycan torpaqlarında yeni-yeni Oğuz boylarının məskən salması Şəddadilərin hərbi qüdrətini daha da artırdı.Dəbili ələ keçirməyə çalışan Bizans-erməni qoşunlarına ağır zərbə vuruldu (1037). Bizans və Gürcüstanın birləşmiş qüvvələrinin Tiflis müsəlman əmirliyini aradan qaldırmaq cəhdi də baş tutmadı (1038). Şəddadilər dövləti Əbul-Əsvar Şavurun (1049-1067) dövründə Gürcüstanla və onun müttəfiqi olan Şirvanşahlar dövləti ilə müharibələr apardı. Şəddadilər dövlətinin qüvvətlənməsindən qorxuya düşən və bu zaman Cəfərilər sülaləsinin idarə etdiyi Tiflis əmirliyini tutmağa çalışan gürcü çarı IV Baqrat alanlarla ittifaq bağladı, 1062-ci ildə alanların Dəryal keçidini aşıb Gürcüstan vasitəsilə Azərbaycana hücum etməsinə şərait yaratdı. Bu zaman Şavur Gəncənin yadellilərə qarşı müdafiəsini möhkəmləndirdi. Bu məqsədlə onun ətrafına hasar və xəndəklər çəkdirdi, şəhərə möhkəm qala

qapıları düzəltdirdi (1063). Şəddadilər bu zaman Dəbili əldən verməmək, habelə onlardan asılı olan Ani əmirliyini müdafiə etmək üçün ermənilərə və onlara kömək edən Bizans imperiyasına qarşı da uğurla mübarizə apardılar. Kiçik Asiyanın şərqində Bizansa qarşı vuruşan Şəddadi qoşunlarının vurucu qüvvəsi oğuz türkləri idi. Bu mübarizədə Şəddadilərin daha qüdrətli müttəfiqi sonralar Səlcuq türkləri oldu.

Rəvvadilər dövləti (981 – 1054)

Salarilər hakimiyyətinin zəiflədiyi dövrdə qüvvətlənən Təbriz, Marağa və Əhər hakimi Əbülhica 981-ci ildə axırıncı salari hökmdarı İbrahim ibn Mərzbanı (962-981) taxtdan salıb Rəvvadilər dövlətinin əsasını qoydu.Bu sülalənin soykökü qədim ərəb nəsillərindən birinə bşçılıq edirdi.

Azərbaycan XI-XIII əsrlərdə.Feodal dövlətlərin yaranması

Əsarət altına alınmış xalqların azadlıq mübarizəsi, daxili çəkişmələr, iri feodalların mərkəzi hakimiyyətə tabe olmaması Xilafəti zəiflətdi və onun ərazisində müstəqil dövlətlərin yaranmasına gətirib çıxartdı.İlk əvvəllər imperiyanın ucqarlarında, o cümlədən Azərbaycanda kiçik dövlətlər-əmirlərliklər yarandı (Bərdə, Qəbələ, Şəki və s.).IX əsrin ikinci yarısından başlayaraq Azərbaycan ərazisində Şirvanşah Məzyədilər, Sacilər, Salarilər, Şəddadilər, Rəvvadilər dövlətləri meydana çıxdı.Onlar ərəb əsarətindən qurtarmağa cəhd edirdilər, buna görə onların yaranması müsbət hal idi.Lakin ölkənin xırda feodal dövlətlərinə parçalanması xarici düşmənlərdən qorunmağı çətinləşdirirdi.

Şirvanşah Məzyədilər dövləti (861-1027)xilafətinin dağılması gedişində yaranan müstəqil dövlətlərdən biri də Şirvanşahlar dövləti idi. Şirvan əvvəllər Azərbaycanın şimalında kiçik bir vilayət idi. Dərbənddən Kür çayına doğru Xəzər dənizi sahillərindəki Azərbaycan torpaqlarını əhatə edirdi. Həmin vilayətin mərkəzi Xəzər sahilində - Şamaxı-Dərbənd ticarət yolunun üstündə yerləşən Şirvan şəhəri idi. Bu dövləti Məzyədilər sülaləsi idarə edirdi. Şirvanşah Məzyədilər sülaləsi tarix ədəbiyyatında bəzən Şeybanilər və ya Yezidilər sülaləsi də adlanır. Məzyədilər kökcə Rəbiə adlı ərəb tayfasından idilər. Hələ xəlifə Osmanın (644-656) zamanında Aranı işğal edən Salman ibn Rəbiə bu tayfanın nümayəndəsi idi. Rəbiə tayfasının Şeybanilər nəslindən olan Məzyədilər Azərbaycanda hələ o zamandan yerləşməyə başlamışdılar. Məzyədilərin görkəmli nümayəndəsi olan Yezid ibn Məzyəd, xəlifə Harun ər-Rəşid zamanı Cənubi Qafqaz vilayətlərinin, o cümlədən Şirvanın hakimi idi. Yezid ibn Məzyəd ərəblərin Azərbaycanda möhkəmlənməsində mühüm rol oynamış, bu yerlərdə gedən döyüşlərdə görkəmli bir sərkərdə kimi ad çıxarmışdı. O, Azərbaycanda Xilafətə dayaq yaratmaq məqsədilə buraya Rəbiə tayfasından, həmçinin Misirdən və Suriyadan çoxlu ərəb köçürmüşdü. Ərəblər, əsasən, Aran, Şirvan və Dərbənddə yurd salmışdılar. Yezid ibn Məzyədin özü də burada çoxlu torpaq mülkləri ələ keçirmişdi. Məzyədilər ilk dəfə Aranda paytaxtı Bərdə olan yarımmüstəqil əmirlik yaratmışdılar. O zaman Bərdə bütün Cənubi Qafqazda ərəb idarəçiliyinin mərkəzi idi. Yezid ibn Məzyədin iqamətgahı da Bərdədə idi. Bütün bu torpaqları o, Şirvan valisi kimi idarə edirdi. Ömrünün sonunadək Azərbaycanda yaşayan Yezid ibn Məzyəd 801-ci ildə Bərdədə ölmüş və burada da dəfn olunmuşdu. Yezid ibn Məzyədin ölümündən sonra onun oğulları

Əsəd, Xalid və Məhəmməd Cənubi Qafqaz valisi təyin edildilər.

859-cu ildə Məhəmməd ibn Yezi Gəncəni bərpa etdirib öz iqamətgahını bura köçürdü. Məzyədilərin müstəqilliyi artdı, onlar Azərbaycanda daha da möhkəmləndilər.861-ci ildə Məzyədilər sülaləsindən olan Heysam ibn Xalid Şirvanı müstəqil elan edərək "Şirvanşah" titulunu götürdü. 917-ci ildə qonşu Lahicanşahlıq Şirvanşahlar dövlətinə birləşdirildi.Bununla bağlı olaraq Şirvanşah Əbu Tahir (917-948) 918-ci ildə hərbi-strateji baxımdan çox əlverişli mövqedə yerləşən qədim Şamaxını bərpa etdirib paytaxtı Xəzər sahilindəki Şirvan şəhərindən bura köçürdü. Bundan sonra Şirvanşahlar dövlətinin paytaxtı Yezidiyə adlanmağa başladı. Şirvanşahlar dövlətinin müstəqilliyi daha da artdı, ərazisi genişləndi.Şirvanşahın qoşunları Qəbələ (981-982), Bərdə (982) və Şabranı (983) ələ keçirdi. IX əsrdə azadlıq müharibələrinin genişlənməsi səbəbindən Xilafət getdikcə zəifledi.Abbasilər imperiyasının dağılması gedişində Azərbaycanda bir sıra müstəqil feodal dövlətləri meydana gəldi. Belə bir şəraitdə xilafətin işğal etdiyi ölkələrdə yerli hökmdarlıqlar əmələ gəldi və onlar xilafətə tabe olmaqdan boyun qaçırdılar. Babək üsyanı yatirildiqdan sonra, IX-XI əsrlərdə Azərbaycanda yaranmaqda olan feodal dövlətləri ərəblərin hakimiyyətindən imtina edir. Belə dövlətlər sayca çox idilər . Onlardan daha nüfuzluları Şirvanşahlar, Şəddadilər, Sacilər, Salarilər və Rəvvadilər idi.

Şirvanşahlar dövləti

Şirvanşahlar dövlətinin qurucusu Məzyədilər sülaləsi hesab olunur. Ərəb mənşəli Məzyədilər Rəbiə tayfasının Şeybanilər nəslinə mənsub idilər. Məzyədilər sülaləsinin

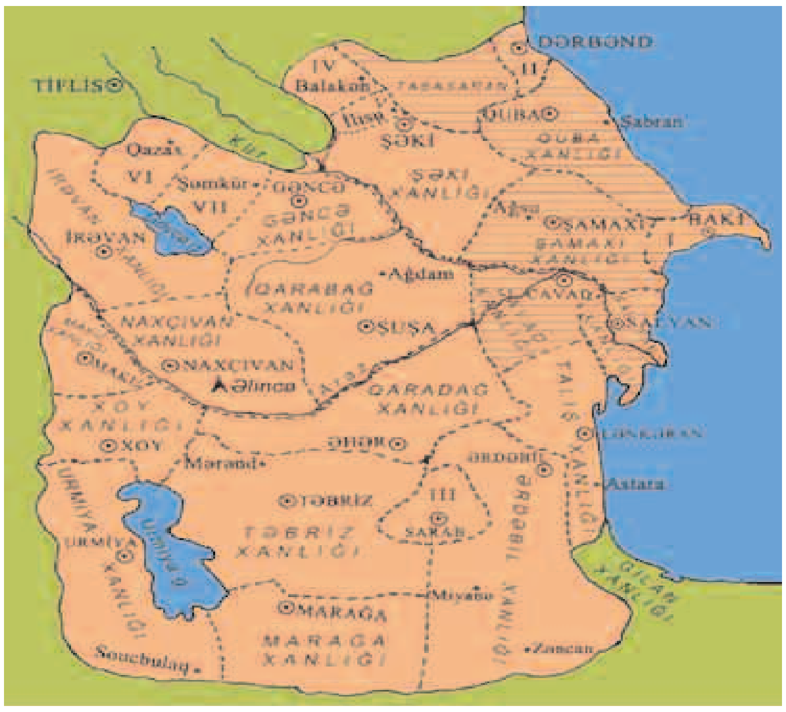

görkəmli nümayəndəsi Yezid İbn Məzyəd Abbasilər dövründə Cənubi Qafqazın vı Şirvanın hakimi olmuşdu. Abbasilər xilafətinin zəifləməsindən istifadə edən Yezid İbn Məzyəd paytaxtı Bərdə olan yarımmüstəqil əmirlik qurdu. O, Aran, Şirvan, Dərbənd və Ermənistan ərazilərinin də idarə edilməsini də öz əlinə aldı. Yezid İbn Məzyədin varisləri dövründə Məzyədilər öz müstəqilliklərini daha da qüvvətləndirirlər. 801 – ci ildə Yezid ibn Məzyədin ölümündən sonra varisləri Xalid, Məhəmməd və Əsəd Cənubi Qafqazın hakiminə çevrildilər. Məzyədilər sülaləsinə mənsub Məhəmməd ibn Məzyəd;

859 – cu ildə Gəncəni bərpa edərək Məzyədilərin mərkəzini bura köçürdü.

Məzyədilərin müstəqilliyini artırdı.

Məzyədilərin Azərbaycanda daha da möhkəmlənməsinə şərait yaratdı. Heysam ibn Xalidin dövründə Məzyədilər daha da müstəqilləşdilər. O, 861 – ci ildə şirvanşşah titulunu qəbul edərək Şirvanın mmüstəqilliyini elan etdi.

Səlcuq türklərinin hakimiyyəti dövründə də Azərbaycanın dövlətçilik ənənələri aradan qalxmadı. Azərbaycanın quzeyində Şirvanşahlar dövləti yenidən dirçəlirdi. Şirvanşah I Fəriburz (1063-1096) səlcuq sultanlarına tabe olsa da, Şirvanşahların hakimiyyətinə tamamilə son qoyulmamışdı. Böyük Səlcuq hökmdarı Məlikşahın hakimiyyətinin sonuna yaxın Şirvan-şahlar yenidən qüvvətlənməyə başlamışdılar. Bu zaman I Fəriburz, daha sonra isə onun oğulları II Mənuçöhr və I Afridun ölkəni müstəqil idarə edirdilər.

Səlcuq türklərinə qarşı mübarizədə gürcü çarları Şirvanşahlara yaxınlaşmağa çalışırdılar. Gürcü çarı Qurucu IV David (1089-1125) bu məqsədlə qızı Tamarı Şirvanşah I Afridunun oğlu III Mənuçöhrə vermişdi (1111). Şirvanşahlarla qohumluğun digər bir səbəbi də gürcü taqavorlarının Azərbaycanın qərb torpaqlarını ələ keçirmək istəyi ilə bağlı idi. Geniş xarici siyasət planlarına malik olan gürcü çarı başqa bir qızını Bizans imperatoru Aleksey Komninin oğluna ərə vermişdi. Çar Davidin özü isə Səlcuqlara qarşı güclü müttəfiq qazanmaq məqsədilə Qıpçaq türklərinin hökmdarı Atrakın qızına evlənmişdi. O, səlcuq türklərinə qarşı qoymaq üçün Qafqazın şimalında Gürcüstana 45 min ailə və ya 225 min Qıpçaq türk döyüşçüsü köçürmüşdü.

Araşdırdı: Tahir Süleyman

İtirdiyimiz tarixi yurdlar: ZƏNGƏZUR

Bu gün Ermənistan Respublikasının ərazisində qalan Zəngəzur tarixi Azərbaycan torpağıdır.

Tarixi mənbələrdə, müxtəlif səyyahların yazılarında göstərilib ki, Zəngəzur Azərbaycanlıların qədim yurd yeri olub. Zəngəzurdakı Azərbaycan mənşəli toponimik adların çoxluğu da bu fikri təsdiqləyir. XVIII əsrdə Zəngəzur mahalının ərazisinin böyük hissəsi Qarabağ xanlığının, bir hissəsi isə Naxçıvan və İrəvan xanlığının tərkibində olub. Zəngəzur mahalı Çar Rusiyası dövründə Gəncə (Yelizavetpol) quberniyasının tərkibində olub. XX əsrin əvvəllərində Zəngəzur mahalında **149 azərbaycanlı** kəndi, **191 kürd kəndi** və **81 erməni** kəndi var idi.

Zəngəzur mahalının tarixi ərazisi qərbdən Zəngəzur, şərqdən Qarabağ dağları ilə əhatələnmiş geniş bölgə olub.

Zəngəzur mahalı bir neçə bölgədən ibarət olub: Qafan, Gorus, Qarakilsə (Sisian), Mehri, Zəngilan, Qubadlı, Laçın.

* * *

1918-1920-ci illərdə Zəngəzur Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin ərazisi olub.

Həmin dövrdə Zəngəzur qəzası Şuşa, Cavanşir, Cəbrayıl qəzaları ilə birlikdə Qarabağ general-qubernatorluğuna daxil idi.

Eyni zamanda, həmin dövrdə Ermənistan (daşnak) Respublikası Zəngəzurla bağlı torpaq iddiaları irəli sürüb. Bölgədə münaqişə, silahlı toqquşmalar olub. 1920-ci il 28 apreldə Azərbaycanda sovet hakimiyyətinin qurulmasından sonra Zəngəzur Azərbaycanın tərkib hissəsi kimi ayrıca inzibati bölgə - qəza olub.

Bu vaxt Ermənistan (daşnak) Respublikası Zəngəzuru anneksiya etmək üçün silahlı mübarizəni davam etdirirdi. Bölgənin böyük hissəsi erməni qüvvələrinin faktiki nəzarəti altında idi. Eləcə də Qarabağın dağlıq hissəsində erməni qüvvələrinin hücumları davam edirdi. Azərbaycan SSR hökuməti (Müvəqqəti İnqilab Komitəsi) 1920-ci il 30 aprel tarixli notasında Ermənistandan Zəngəzur və Qarabağı öz qoşunlarından təmizləməsini tələb etmişdi.

Bu arada bolşevik Rusiyası Azərbaycanın ardınca Ermənistanın da sovetləşməsi üçün erməni əhalisini müxtəlif şirnikləndirici addımlarla ələ almaq istəyirdi. Bu şirnikləndirici addımlar isə Azərbaycan ərazisinin bir hissəsinin Ermənistana verilməsi ilə bağlı idi. Mikoyan başda olmaqla erməni liderləri bolşevik Rusiyasının rəhbəri Lenini inandırmağa çalışırdılar ki, Zəngəzurun (eləcə də Naxcıvanın və Qarabağın) Ernənistana verilməsi erməni xalqının sovet hakimiyyətinə inamını artıra bilər.

Lenin tərəfindən Zaqafqaziya üzrə fövqəladə səlahiyyətli şəxs (faktiki Qafqaz canişini) təyin olunmuş Orconikidze də bu məsələdə ermənilərə dəstək verirdi.

Rusiyanın xarici işlər naziri Çiçerin 1920-ci il iyunun 2-də Orconikidzeyə məktubunda bu məsələ ilə bağlı yazırdı: "Daşnak (Ermənistan) ilə hökuməti ilə kompromisə nail olmaq bizə vacibdir".

* * *

1920-ci il 10 avqustda Rusiya K(b)P-nin Qafqaz Bürosu Azərbaycanın bolşevik rəhbərliyinin razılığı olmadan Naxçıvanın Şərur-Dərələyəz bölgəsini Ermənistana vermək bərədə qərar çıxardı, Qarabağ və Zəngəzur isə Azərbaycanla Ermənistan arasında "mübahisəli ərazilər" elan olundu.

Bolşevik Rusiyası Azərbaycan torpaqları hesabına Ermənistanı şirnikləndirmək və sovetləşdirmək siyasəti Azərbaycanın kommunistləri tərəfindən etiraz doğurdu.

Azərbaycan Müvəqqəti İnqilab Komitəsinin sədri Nərimanov buna qarşı çıxaraq Leninə məktub yazdı. Nərimanov yazırdı ki, Mərkəzin çıxardığı qərarlar Azərbaycan əhalisi arasında Rusiyaya və sovet hökumətinə inamı sarsıda bilər: "Zəngəzur və Qarabağın neytrallaşdırılması, yaxud daşnaklara verilməsi… (Azərbaycan müsəlman əhalisi tərəfindən) xəyanət sayılacaqdır… Müsəlman kütlələr Sovet hakimiyyətinin Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qorumamasını satqınlıq, ermənipərəstlik yaxud sovet hakimiyyətinin zəifliyi hesab edəcəklər…"

("К истории образования Карабахской автономной области Азербайджанской ССР. 1918-1925. Документы и материалы. Баку, Азернешр, 1989, с.56).

Lakin bu etirazların faktiki nəticəsi olmadı. Çünki Azərbaycanın sobet rəhbərliyində də ermənilər güclü qüvvəyə malik idilər.

Bu arada bolşevik Rusiyası Azərbaycanın sovet hökuməti ilə və tezliklə qurulması gözlənilən Ermənistan sovet hökuməti ilə ikitərəfli sazişlər hazırlayırdı.

Azərbaycan sovet hökuməti bu sazişdə ərazi bütövlüyü məsələsinin təmin olunmasına da ümid bəsləyidi. Erməni komministləri də Zəngəzur, Naxçıvan və Qarabağ məsələsinin öz xeyirlərinə həllini gözləyirdilər.

1920-ci il noyabrın 29-da Ermənistnda (Yerevanda) sovet hakimiyyətinin qurulduğu elan olundu, hərçənd bölgələrdə daşnak hökuməti hələ tam süqut etməmişdi. Zəngəzurun Ermənistana verilməsi 1920-ci il noyabrın 30-da keçirilən Azərbacan K/b/P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının birgə iclasının qəbul etdiyi qərarı ilə həll olundu.

Azərbacan K/b/P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının birgə iclasında 3-cü məsələ kimi "Ermənistanda İnqilab Komitəsinin Ermənistanda Sovet hakimiyyətinin elan olunması haqqında teleqramı" müzakirə edildi və qərar çıxarılmışdı.

AK(b)P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının bu birgə iclasının (30.XI.1920) qəbul etdiyi "tarixi" qərarlara aydınlıq gətirmək məqsədilə orada iştirak edənlərin tərkibinə də mütləq diqqət yetirilməlidir: Q.Orconikidze, Sarkis (S.Ter-Danielyan), Y.Stasova, Q.Kaminski, N.Nərimanov, Ə.Qarayev, M.Hüseynov. İclasın qərarının "v" bəndində yazılırdı: "… Sovet Azərbaycanı ilə Sovet Ermənistanı arasında heç bir sərhəd mövcud deyildir. Qərarın başlıca məqsədi onun mərkəzi bəndində ("q") öz əksini tapmışdı. Orada deyilirdi ki, Zəngəzur və Naxcıvan sovet Ermənistanın tərkibinə keçirlər.

Digər bəndlərdə isə yazılırdı:

d) Qarabağın Dağlıq hissəsinə öz müqəddəratını təyin etmək hüququ verilir;

e) Sovet Azər baycanı sovet Ermənistanı ilə qırılmaz hərbi və təsərrüfat ittifaqı bağlayır (o cümlədən neft haqqında göstərilsin).

Qərarda həmçinin ("j" və "i" bəndləri) Nərimanova bütün bunlar barədə bəyanat hazırlamaq və onu Bakı Sovetinin plenumunda elan etmək tapşırılırdı.

S.Orconikidzenin təkidi ilə tarixin qara səhifəsinə düşəcək bu bəyanatı məhz N.Nərimanov elan etməli idi. Nərimanov qərarın əleyhinə idi, xüsusilə Naxcıvanla bağlı məsələyə qəti qarşı çıxırdı. Zəngəzurun isə bütünlüklə deyil, erməni əhalisinin çoxluq təşkil etdiyi qərb hissəsinin Ermənistana verilməsini mümkün sayırdı. Qeyq edək ki, erminilərin 1918-ci ildə Zəngəzurda həyata keçirdiyi qırğınlar nəticəsində burada azərbaycanlı əhalisinin sayı kəskin azalmışdı. 1920-ci il dekabrın 1-də Nərimanov Azərbacan K/b/P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının birgə iclasından qərarı barədə bəyanat verdi. Nərimanov həmin bəyanatda yalnız Zəngəzurdan bəhs edirdi.

-Nərimanovun Bakı Sovetinin iclasında verdiyi bəyanat (rusca):

«Советский Азербайджан, идя навстречу борьбе братского армянского трудового народа против власти дашнаков, проливающих и проливавших невинную кровь наших лучших товарищей-коммунистов в пределах Армении и Зангезура, объявляет, что отныне никакие территориальные вопросы не могут стать причиной взаимного кровопускания двух вековых соседних народов: армян и мусульман. Территория Зангезурского уезда предлагается Сов. Армении, и трудовому крестьянству нагорного Карабаха предоставляется полное право самоопределения; все военные действия в пределах Зангезура приостанавливаются, а войска Советского Азербайджана выводятся»

(Mənbə: газета «Коммунист», Баку, 2 декабря 1920 г.).

В тот же день в одноименной газете «Коммунист», выходившей в Ереванена армянском языке, был опубликован исковерканный перевод на армянский язык текста декларации, в котором рядом с Зангезуром упоминался Нахчыван, а фраза «предлагается Советской Армении» была переведена как «являются нераздельной частью Советской Армении».

-Zəngəzurun inzibati bölgüsü ilə bağlı Azərbaycan rəhbərliyində narazılıqlar isə özünü göstərməkdə idi. Məhz buna görə, Zəngəzurun Ermənistana verilməsi rəsmən elan olunsa da qəzanın onun idarəçiliyinə keçməsi dərhal baş verməmişdi.

AK/b/P MK Siyasi və Təşkilat bürolarının 1921-ci il 12 yanvar tarixli iclasında "Zəngəzurun müsəlman hissəsinin inzibati cəhətdən təşkili" haqqında qərar çıxarıldı.

Qərarda Zəngəzur bölgəsini 2 yerə: **Qərbi Zəngəzur qəzası və Şərqi - əhalisinin kürdlərdən ibarət olmasına görə Kürdüstan qəzasına bölmək təklif edilirdi. əsasən kürdlərdən ibarət olmasına görə Kürdüstan qəzasına bölmək təklif edilirdi."**

(Bax: İ.Musayev "Azərbaycanın Naxzıvan və Zənqəzur bölgələrində siyasi vəziyyət və xarici dövlətlərin siyasəti (1917-1921-ci illər)" monoqrafiyası, Bakı, 1998, c.284). Nəticədə Zəngəzur qəzasının 6.742 kvadrat verstlik ərazisindən (Bax: Скибицкий А.М. Карабахский кризис // Союз, 1991, №7; Гейдаров Н.Г. В горах Зангезура. Баку, 1986, с.3) 3.105 kv.versti Azərbaycan SSR tərkibində qalmış, 3.637 kv.verstlik hissəsi isə Ermənistana verilmişdi.

Onu da qeyd edək ki, Azərbaycanın tarix ədəbiyyatında bu problem kifayət qədər həllini tapmamışdır.

-Naxçıvana gəldikdə, həmin dövrdə bu bölgə Türkiyə qüvvələrinin nəzarətində idi və burada sovet hakimiyyəti faktiki mövcud deyildi. Məhz Türkiyənin qəti mövqeyi, eləcə də Nərimanovun Naxçıvanla bağlı prinsipial mövqeyini Mərkəzə (Leninə) bildirməsi Azərbaycanın bu tarixi torpağının Ermənistana verilməsinin qarşısını aldı. 1921-ci ilin oktyabrın 13-də imzalanan Qars müqaviləsində Naxçıvanın Azərbaycanın ərazisi kimi təsdiqlənməsi ilə Ermənistanın Naxçıvana yiyələnmək cəhdi boşa çıxdı.

-Qarabağa gəldikdə isə, 1921-ci ilin iyulun 4-də RK/b/P MK Qafqaz Bürosunun Stalinin iştirakı ilə keçirilən iclasında "Qarabağ məsələsi" müzakirə edilərək Dağlıq Qarabağın Ermənistan SSR-in tərkibinə daxil edilməsi barədə qərar çıxarılsa da, Nərimanov buna qəti etiraz etdi.

Qərarla razılaşmayan Azərbaycan kommunistləri ilə ermənipərəst qüvvələr (Kirov, Orconikidze, Myasnikov, Fiqatner) arasında ciddi ixtilaf yaranır.

Nəticədə səhərisi günü, 1921-ci il iyulun 5-də Qarabağ məsələsinə N.Nərimanovun qəti tələbi ilə yenidən baxaraq Dağlıq Qarabağı Azərbaycan SSR hüdudlarında saxlanması, Dağlıq Qarabağa Şuşa şəhəri inzibati mərkəz olmaqla geniş muxtariyyət verilməsi qərara alınır.

Bu qərar iki il sonra, 1923-cü il iyulun 7-də Azərbaycan SSR hökumətinin dekreti ilə rəsmiləşdi.

-Zəngəzurun Ernımistan SSR-ə verilmiş hissəsində Qafan, Gorus, Qarakilsə (Sisian) və Mehri rayonları yaradıldı.

Nəticədə Naxçıvan digər Azərbaycan torpaqlarından ayrı salındı. Zəngəzurun Azərbaycanda qalan hissəsində isə əvvəlcə **Kürdüstan qəzası**, sonra isə Zəngilan, Qubadlı, Laçın rayonları yaradıldı.

Bax:

Административно-территориальное деление Армянской Советской Социалистической Республики(Источник: Советская Энциклопедия)

(1921-1928 гг) - 10 уездов:

1.Даралагезский - с. Кешишкенд.
2.Делижанский – Дележан.
3.Зангезурский - г. Герюсы (Горис)
4.Ленинаканский - г. Ленинакан
5.Лори-Бамбакский - г. Караклис.
6.Мегринский – Мегры.
7.Ново-Баязетский - Нор-Баязет.
9.Эриванский - г. Эривань.
10.Эчмиадзинский – Вагаршапат.

24.07.1929- 1.10.1930 (5 округов):

1.Зангезурский –
2.Ленинаканский -
3.Лорийский -
4.Севанский -
5.Эриванский –

1933-cü ildə Ermənistan SSR-in ərazisi rayonlara bölünür və Zəngəzur adı xəritədən silinir.

-Bax həmçinin:

Административно-территориальное деление Азербайджанской Советской Социалистической Республики(Источник: Советская Энциклопедия)

Май 1920 (20 уездов)

1.Агдамский - г. Агдам
2.Агдашский - г. Агдаш
3.Арешский - г.
4.Бакинский - г. Баку
5.Ганджинский - г. Ганджа
6.Геокчайский - г. Геокчай
7.Джебраильский - г. Джебраил
8.Джеванширский - г. ?
9.Джеватский - г. Джеват
10.Закатальский - г. Закаталы
11.Зангезурский - г. Зангезур
12.Казахский - г. Казах
13.Карягинский - г. Карягино
14.Кубинский - г. Куба
15.**Курдистанский** - г. Абдалляр
16.Ленкоранский - г. Ленкорань
17.Нухинский - г. Нуха
18.Сальянский - г. Сальяны
19.Шемахинский - г. Шемаха
20.Шамхорский - г. Анненфельд

1922.Зангезурский уезд упразднен.

Kürdlər və Kürdüstan

Kürdlərin coğrafiyası və yerləşməsi

(Əvvəli ötən sayımızda)

Kürd həyatının ən yeni və olduqca yaxın müşahidəçisi Soan haqlı olaraq deyir: «Daimi təhlükə kürdlərdə şübhə, cəsarət, müstəsna çeviklik, zireklik və yüksək inkişaf etmiş müşahidəçilik yaratmışdı. Sonuncu keyfiyyət mənim müşahidələrimlə də təsdiq olunur.»

1) Özü Gorusdan olan kürddür. Həmçinin Türkyədə İsmayıl Haqqı Paşa keçən əsrin 70-ci illərində itaətsiz kürdləri tabe etdirmişdi (sakitləşdirmişdi)

Üç ildən sonra mən həimn yerlərə bir də gələndə məndən soruşdular ki, bəs köhnə atım hanı və onun özümün də çoxdan unutduğum əlamətəlrini xatırlayırdılar. Əbəttə, bu, yeni təəssüratların azlığı, bu səbəbdən də qavramaq qabiliyyətinin kütləşməsilə izah olunur. Kürdlərdə təzə adamlara diqqətlə, iti nəzərlə bpaxmaq adəti var. Hər dəfə məndə belə bir təəssürat yaranırdı ki, üzümə dikilmiş onlarla göz şəklimi çəkib xatirələrinə əbədi həkk etdilər.

Kürdlər qətiyyən süst və küt deyillər. Təhsili, maarifi inkişaf etdirmək üçün onlara imkan düşmür.

1. Qismən də onların təbəqəsinə ancaq hərbi məşqlər münasibdir – deyən başçıların xurafatı günahkardır. Ona görə də gündə iki yüz dənə patron atan, arada isə ancaq dördnala öyrədilmiş öz kiçik dağ atlarını çapırlar. Bir fürsət düşən kimi kürdlər oxumaqda tez uğurlar qazanırlar. Onlar yaxşı linqvistdirlər və əksəriyyəti türkcə, farsca danışırlar. Uzun illər sərt sərhəd ucqarlarına atılmış bir çox kürd zabitləri məktəbdə keçdikləri fransız dərsini yada salır və bizə bir neçə fransız sözü deməyə çalışırdılar. Oskar Mann Souç – bulaqda işləyəndə onula məşğul olan Mirzə Cavad adlı biri tez almanca danışmağı öyrəndi və sonra Berlinə gedib müxtəlif idarələrdə Kürdüstan haqqında almanca populyar mühazirələr oxumaqla pul qazanmağa başladı. Elə həmin Sour-bulaqda bir-iki dəfə Nijni yarmarkasında olmaqla rus danışıq dilini çox gözəl mənimsəmiş kürdü gördüm. Konstantinapolda və xaricdə oxuyan kürdlər haqqında isə deməyə ehtiyac yoxdur. Onlar öz türk kolleqalarından heç nə ilə fərqlənmirlər.

1) Keçmiş zamanlarda kürdlər müsəlman aləminə bir sıra alim (Əbül Fidi, İdrisi), ilahiyyatçı və şair vermişdir. Lerx və Marr əsərləri.

2) Bununla onlar artmaqda məharət göstərirlər. Mən məşhur Sımkonun patronun boş gilizini ağacın (əsən) yellənən budağına asıb on beş metrdən onu düz ortasından vurduğunu gördüm.

Kürd ağlının itiliyi doğma təbiətə məhəbbətdə də özünü göstərir. Coğrafiyaşünas üçün Kürdüstan həsrəti çəkilən yerdir. Burada elə bir dağ, tənha ağac. növü yoxdur ki, ona hər hansı bir ad verilməmiş olsun. 1914-cü ildə biz hələ cənubda olanda ərəblərdən, lurlardan bir silsilə sıra dağın, ya kiçik bir çayın adını bilməyə ağlasığmaz çətinliklərlə nail olurduq. Ancaq Kürdüstana düşən kimi mənzərə dəyişdi. Qoyun-keçidən ibarət əlvan sürü otaran oğlandan soruşanda o, həvəslə danışmağa başladı «Bax. Bu daşın üstündə bir qadın canavarlardan xilas olub. İki düşmən qoşunun qarşılaşdığı o biri daş isə bu səbəbə görə parçalanıb. Qoşun başçılarının hərəsi bəd nəzəri ilə məşhur olan kəşfiyyatçını irəli gönədirir ki, düşməni gözə gətirsin. Təsadüfən kəşfiyyatçılar qarşılaşırlar və güclərini sınamaq qərarına gəlirlər. Biri daşa baxır. Daş iki bölünür, o biri öz rəqibinə baxır, rəqibinin gözü tökülür və s…

Kürdlər zarafatı sevirlər, yenilikləri öyrənib bilməyi sevirlər, öz azad həyatalrını tərifləməyi, şəfqəti sevirlər. Öz azadlıqları ilə fəxr edir və onun qəbul olunmasını çox qiymətləndirirlər.

Bu vaxta qədər kürdlərin həyat və məişətini sakit öyrənənlər az olub. Kürdləri şəx-

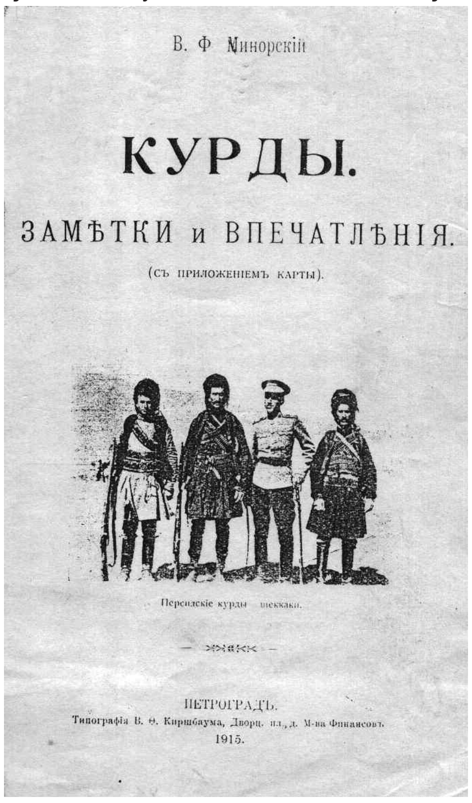

В. Ф. Минорскій

КУРДЫ.

ЗАМѢТКИ и ВПЕЧАТЛѢНІЯ.

(Съ приложеніемъ карты).

Персидскіе курды — шеккаки.

ПЕТРОГРАДЪ.

Типографія В. Ө. Киршбаума, Дворц. пл., д. М-ва Финансовъ.

1915.

sən görmüş səyyahların əksəriyyəti onlarda olan yaxşı cəhətləri qeyd ediblər. Ümumi ədəbiyyatda isə kürdlər haqqında olduqca mənfi rəy möhkəmlənib. Və nə qədər ki, bu münasibət mövzu ilə bilavasitə tanışlığa əsaslanmayan inam üzərində dayanacaq, hər hansı bir xurafat kimi onu dəyişmək çətin olacaq. Hadisəni bütün mürəkkəbliyi və müxtəlifliyi ilə görmək lazımdır. Ancaq əlbəttə, heç kim kürdlərin müasir həyatının və xarakterinin tutqun tərəflərini inkar edə bilməz. Kürdlər özündən tez çıxan və qaynar təbiətlidirlər. Soan söyləyir ki, y o l l a gedən bir neçə nəfər Zöhrənin göyün hansı tərəfindən çıxacağı üstə mübahisə etməyə başladılar. Bu parlaq ulduz yolçuların astronomik şübhələrini dağıdanacan artıq 2-3 nəfərin meyidi yerə sərilmişdi.

Başqa bir misal.

Kələmin və Sidəkan arasında uçurum karnizində qəribə bir mənzərənin şahidi olduq. Bir qadın qəmli intizar içində yolda oturmuşdu. Həyəcanlı kürd çömbəlib əlilə yamacda yıxılmış balaca yüklü öküzün gözünü bağlayırdı. Məlum oldu ki, öküz tez getmək istəməyib, əsəbiləşmiş sahibi ağır bir daşı onun alnına çırpıb. Ancaq sonra qəbahətini anlayıb onu sağaltmağa çalışırdı.

Kürdlərin qisasçılıq və bəzən anlaşılmaz qəddarlığını qeyd etmək lazımdır. Onlar bir dəfə Souq-bulaqda heç bir günahı olmayan missioneri ona görə öldürmüşdülər ki, avropalıların təhlükəsizliyinə cavabdeh olan və onları qane etməyən qubernatoru nəzərdən salsınlar. Görünür. Kürdə və bir çox şeydə ona bənzəyən albana öz gülləsinin qüdrətini sınamaq və çaxmağın bir hərəkəti ilə sağlam, güclü insanın necə yıxılmağına baxmaq ləzzət verir. 1914-cü ildə Türk-İran sərhəd təyin etmə komissiyasındakı kədərli hadisə – heç bir əsas olmadan ingilis katibi cənab Xobbardın gəzinti vaxtı yaralanması əhəmiyyətli dərəxədə bununla izah oluna bilər. Kürdüstanda tez-tez baş verən ölüm və yaralanma hadisələrinə bizim Avropa nöqteyi-nəzərincə deyil, yerli nöqteyi-nəzərindən baxmaq lazımdır. Bu hadisələr ayrı-ayrı xalqların nöqsanından deyil, ümumi coşğunluqdan yaranır. Hər hansı bir alban, ya Siciliya statistikasının dalınca uzağa getməyərək bizim Zaqafqaziyada hər il min beş yüz ölüm hadisəsi baş verir. Yelizavetpol quberniyasına ildə 389 4 başqa sözlə, gündə biri düşür. Ancaq bu «çoxlu» ölümü heç kim kütləvi ölüm kimi izah etmir.

1) Kürdcə Gəlavej; onun görünməsi istilərin düşməsi və dağlara köçün başlanması əlamətidir.

2) Başmakovun albanlar haqqında əsərləri ilə müqayisəlm--- yaratması

3) Həmçinin alman arxeoloqu V.Belkin (1898) məşhur yaralanması hadisəsi. Kürdlər bir neçə metr məsafədən ona, silahsız adama atəş açmış və o, qeyri-adi soyuqqanlığı nəticəsində xilas olmuşdur.

4) Qafqaz. Kalenldar. 1910-cu il.

Bəlkə də bir para, bir çox adi vaxtlarda yerlərdən daxil olan səthi məlumatlara dabir düzəliş vermək düz olardı.

Bir çox kürd qəbilələrində bir müəlifin çox sərrast səciyyələndirdiyi özgə malından söhbət gedəndə kommunizm meylini də inkar etmək olmaz. Bir dəfə uzaqdan mənə (1905) salmasın bir kəndinə kürdlərin gündüz basqınının görmək nəsib oldu. Kürdlər kəndliləri atəşlə qovub sürüyə cumdular və onu necə dağlara apardıqları durbinlə görünürdü. Bu zaman kənddə nə baş verdiyini mən başqa bir təəssüratımla (1911) mənim aynımda Kəngərli (Salmas) kəndində xoşbəxtlikdən yalan olan bir həyəcanın qalması ilə fikir söyləyə bilərəm. Bir anda uşaqlar mal-qaranı topladılar, kişilər dalda yerə oturdular, qadınlar ağlaya-ağlaya o yan, bu yana qaçmağa başladılar. Mən təsəvvür etdim ki, bu səhnə kürdlərin ləmək olar ki, rəsmi axınına verilmiş türk-erməni kəndinə necə ağır ola bilərdi. Əhali orada müqaviməti1 barədə heç düşünə də bilməzdi. O biri tərəfdən də bütün bu kobud gündüz qarətləri daha çox bu faktların mvcud olduğu dövlət üçün rü3svayçılıqdır. Əgər rus hakimiyyəti və təşkilatı götürülsə idi, Qafqaz və Türmənistanda nələr baş verərdi. Əgər zülmə, zülmkara müqavimət, xüsusilə Türkiyə Kürdüstanın da xeyrə, yaxşılığa gətirməyibsə, təcrübə özünü saxlamağın başqa yolunu göstərir. Ən etibarlısı başqa din əmənsub olan şəxsin hər hansı bir qüdrətli ağaya girov olmasından ibarətdir. Beləsi həmişə tanılır və o zaman onun himayə edilənin hücum olarsa, o şəxsi böyük pisliklər gözləyir. Erməni və nestorianları öz qəbiləsinə çatmış çox kürdün adını çəkmək olar2.

1) Van və bitlis vilayətlərinin təsvirində Kons. Mayevskinin təsvir etdiyi səhnələrlə müqayisə et.

2) Məs, Mərğəvarda Bədirxan bəy, yuxarıda adı çəkilən Mutiulla Mukusda, hüseyn paşa Adilcavazda (1895), qaymaqam Hacıxan Norduzda (1898) İbrahim paşa Şəhriveranda və s. öz mülklərində erməni qırğınına imkanverməyiblər.

Oğurluğa gəlincə, kürdlər öz aralarında onun izini tapmağı əla bacarırlar. Çox hallarda isə ödəmə oğrunu adi pul verib azad etdirmə ilə məhdudlaşır. Oğurluq və onun axtarılması bəzən sadəlövhcəsinə baş verir1. Bir dəfə mənim piyada gəzən bələdçim birdən qabaqda boz eşşəyin belində göründü. Ancaq heç iki saat keçməmiş eşşəyin əsl sahibləri gəlib əsl sahibləri gəlib səssiz-küysüz arzuolunmaz süvaridən öz mallarını aldılar.Pijdərdə bizim çarvadarlarla yerli kürdlər dalaşmağa başladılar. Vuruşmadan sonra kürdlər qisas almaq üçün gecə bizim hər biri iki yüz manat olan On qatırımızı apardılar. Biz Türkiyə hökumətinə müraciət etdik. Onlar da kürdlər vasitəsilə oğurlanmış malların harada olduğunu öyrəndilər və tezliklə on qatırın səkkizi qaytarıldı.2

Mən düşünürəm ki,qalan o iki qatırı da kürdlər zəhmət haqq ıkmi saxlamışdılar. Ümumiyyətlə, beləbir paradoksu sübut edilmiş hesab etmək olar ki, vəhşi dağlarda bir şeyi izsiz-soraqsız oğurlamaq ---- çətindir.

VII

Qadınların vəziyyəti. Başqa xalqlara münasibət. Kürd məsələsi

Hər xalqın xarakteristikası üçün qadının vəziyyətini bilmək çox maraqlıdır. Bu mənada kürdlərmüsəlman xalqlarından bəlkə də ən liberalıdır. Onların arvadları və qızları bir sıra ağır ev işlərinin öhdəsindən gəlirlər. Yük yükləyir, su gətirir, dağlara qalxıb malı sağır, yanacaq yığır və bu zaman hara geldirsə əmzikli uşağı da dalına şələyib aparır.3

1) Kürdüstan yaxınlığında əhalinin ümumi mənəvi səviyyəsinin oxşarlığı və xarakteristikası üçünMosul xristianları zrə rəsmi rus nümayəndəsinin (1880 aşağıdakı hekayəsini verirəm «bir də görürsən, stolun üstündən nəsə bir şey itir. Yadına salırsan ki, burada bir saat filənkəs oturmuşdu.

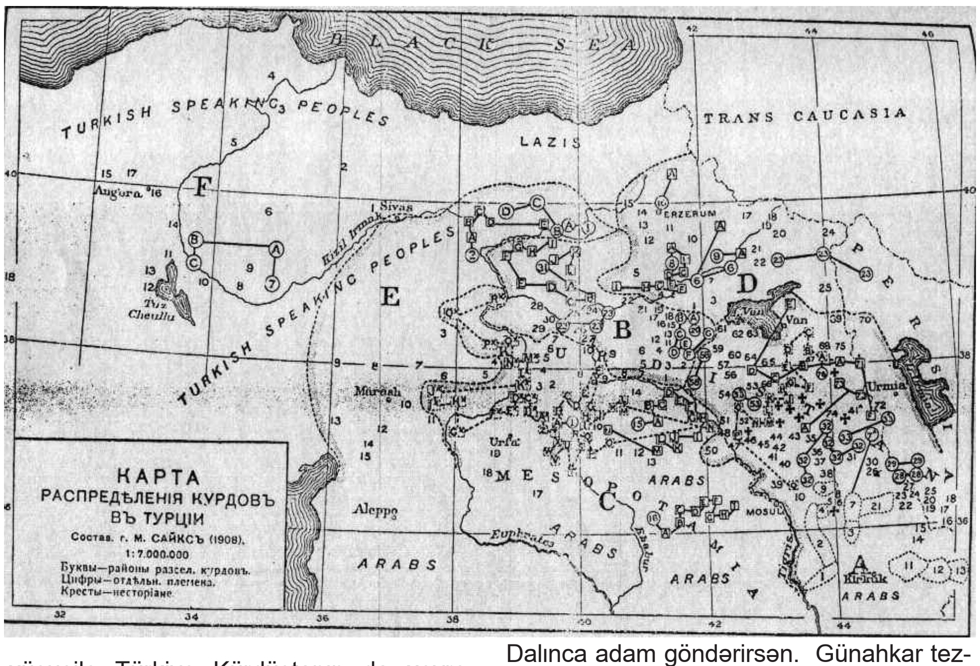

Dalınca adam göndərirsən. Günahkar tezliklə gəlir və oğurladığını əlində gətirib gülümsəyərək deyir bunu mən sizdən götürdüm.»)

2) Mən hazırkı vəziyyətdə müvəffəqiyyəti türk təsiri ilə izah edə bilmərəm. Bu dairələrdə hakimiyyət demək olar ki, yoxdur. Qaymaqam özünün kiçik jandarm dəstəsi ilə Qala-Dizdə ühasirədəki kimi yaşayır. (Həmidiyyə) Axtarışın müvəffəqiyyəti ehtimal ki, başçıların komissiyaya öz nüfuzuun göstərmək və türk komissarının onlara bilavasitə xahiş müraciətilə izah olunur.

3) General konsul Orlov Caf qəbiləsi qadınlarının köç zamanı maraqlı çeviklik, zireklik göstərdiyini təsvir etmişdir. Onlar dar, ağır yolda həm heyvanları qovmalı, həm də tez-tez əyildən yükü düzəltməli idilər.

ABŞ-ın Suriyaya dönüşü: Moskva-Ankara - Tehran üçbucağı bu qayıdışa tab gətirəcəkmi?

Yaxın Şərqdən gələn, demək olar, gündəlik məlumatlar həm bölgədə, həm də ondan çox uzaqda hərbi-siyasi durumun dəyişdiyini sərgiləyir. Çərşənbə günü məlum olub ki, ABŞ Rakkaya hücum edən kürd silahlı birləşmələrinə rəsmən silah tədarükünə başlayıb.

Rusiya Müdafiə Nazirliyi elə həmin gün "Krasnodar" sualtı qayığından İŞİD-in Suriyanın Palmira şəhəri rayonundakı mövqelərinə endirilmiş raket zərbəsi haqda məlumat verib.

Çərşənbə günü "Rosbalt"ın Moskva mətbuat mərkəzində Siyasət klubunun növbəti toplantısı çərçivəsində baş tutmuş toplantıda bu zərbənin səbəbi, ABŞ-ın bu bölgədə fəal hərbi siyasətə dönüşünün Yaxın Şərqdəki qüvvələr tərtibinə nə dərəcədə güclü təsir etdiyi haqda müzakirələr gedib. Ekspertlər hər şeydən əvvəl Suriya ətrafındakı durumun dəyişilməsinin bu ölkədə hərbi kampaniyaya qatılmış Rusiyanın mövqelərinə necə təsir edəcəyini müzakirə ediblər. Həmçinin ABŞ prezidenti Donald Trampın İran və müttəfiqləri ilə qarşıdurmada nə qədər uzağa gedə biləcəyindən də danışılıb; Suriyada Rusiya-Türkiyə alyansı meydana çıxacaqmı, yaxud hər şey Türkiyə pomidorunun Rusiya bazarlarına qaydışı ilə məhdudlaşacaq, Suriya və Türkiyədə kürd problemi həll olunacaqmı?

Rusiya sualtı qayığından İŞİD döyüşçülərinə endirilmiş raket zərbəsinə gəlincə, bu haqda fikir səslənib ki, bu, Rusiyanın ABŞ silahlı qüvvələrinin Suriyaya endirdiyi iki raket zərbəsinə necəsə bir cavab olub. RF öz qanadlı raketlərini buraxmaqla müharibədəki rolunu yada salmaq istəyib. Fərq yalnız bundadır ki, Rusiya raketləri Suriya və İraqda formal olaraq bütün antiişid koalisiyasının ümumi hədəfi olan İŞİD mövqelərinə buraxılıbsa, amerikalılar son zamanlar Rusiyanın müttəfiqlərinə iki dəfə cavabsız zərbə vurublar. Birinci dəfə aprelin 6-da Suriya hökumət qoşunlarının Şayratdakı aviabazasına "tomaqavklar"la, ikinci dəfə mayın 18-də Suriyanın cənubunda Ət-Tənf şəhəri ryonunda əsədçilər və müttəfiqlərinin – İranyönlü döyüşçülərin tank dəstəsinə.

Rusiya EA ABŞ və Kanada İnstitutu Yaxın Şərq münaqişələrinin təhlili Mərkəzinin direktoru Aleksandr Şumilin hesab edir ki, Amerika zərbələri "amerikalıların Suriyaya və bütövlükdə bölgəyə qayıdışını rəmzləşdirən olduqca güclü dərinlik aksiyasıdır". Bu, əxlaqi və psixoloji planda "Rusiya hərbi planlarının əssə hissəsini önəmli dərəcədə dəyərdən salıb". Bundan sonra aydın olub ki, "Rusiya HKQ səmada, iranlılar isə yerdə hər şeyi edə bilmir ki, bu da bir qarşılıq olacaq".

Şumilin hesab edir – ola bilsin, Suriyada Amerika hücumlarının ən başlıca nəticəsi "Fars körfəzi monarxiyalarının liderlərinin kəllələrində "kəskin şəkildə nizam yaratmaq" olub.

Səudiyyə Ərəbistanı müdafiə naziri Muhəmməd bin Salmanın bu günlərdə Rusiyaya başa çatmış səfərinə gəlincə, ekspertin fikrincə, bu daha çox Rusiya raket silahlarının alqışı, həmçinin "Obamada əli yanmış səudların indi yumurtaların hamısını bir zənbilə yığmaq əndişəsi" ilə bağlı idi.

Yaxın Şərq üzrə mütəxəssis Mixail Maqid qeyd edir ki, bu gün "Amerika siyasətinin tiyəsi Yaxın Şərqdə öz imperiyasını quran İranda prezident seçkilərində qalib gəlmiş mötədil islahatçı Həsən Ruhani qalib gəldiyinə baxmayaraq İrana qarşı yönəlib".

Maqidin sözlərinə görə, şiə qurşağı (İrandan savayı) şiə Faud Məsumun başçılığı ilə İraqın bir hissəsini, həmçinin İrana müttəfiq prezident Bəşər Əsədin Suriya rejimini, 100 % Tehranın maliyyələşdirdiyi "Hizbullah" şiə hərəkatını, həmçinin hazırda Fars körfəzi ərəb monarxiyalarının vuruşduğu Yəmən husilərini əhatə edir.

Maqidin fikrincə, Trampın hazırda ifadə etdiyi kəskin antiiran mövqeyi Rusiyaya da yaxşı heç nə vəd etmir, çünki bu siyasət fakt üzrə təkcə Tehrana qarşı deyil, həm də Dəməşq və Moskvaya qarşı yönəlib. "Rusiya əvvəlcə dünya cəmiyyətində öz mövqeyini qaytarmaq və yaxud ola bilsin, Suriyanı Ukraynaya "dəyişmək", sanksiyayların götürülməsinə nail olmaq üçün Suriyaya girmişdisə, hazırda belə çıxır ki, Rusiyanı yeni sanksiyalar təhdid edir – artıq Suriyaya görə. O cümlədən Rusiya Əsəd və İranın müttəfiqi kimi çıxış etdiyinə görə", – deyə mütəxəssis qeyd edir.

Şumilin güman edir ki, İran Tramp üçün necəsə bir "sehrli çubuğa çevrilir". Ekspertin fikrincə, Tramp indiki Amerikada son dərəcə qəliz daxili-siyasi durumda özünün antiiran siyasətini Amerika istiblişmentinə əla şəkildə "satır". Maqid bu xüsusda yada salır ki, ABŞ prezidentinin antiiran siyasətinin bələdçilərindən biri kimi müşaviri və kürəkəni Cared Kuşner çıxış edir.

Görüşdə həmçinin qeyd olunub ki, ABŞ-ın Yaxın Şərqə qayıdışı ilə eyni zamanda Rusiya və Türkiyənin yeni yaxınlaşması baş verir. Məlum olduğu kimi, prezident Rəcəb Tayib Ərdoğan bu yaxınlarda Rusiyaya səfər edib, Moskvada qarşılıqlı münasibətlərdəki böhranın tam aradan qaldırıldığı bəyan olunub. Bununla belə, ekspertlər Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin perspektivinə şübhə ifadə edirlər. Şumilinin sözlərinə görə, "pomidordan başqa Moskva və Ankaranın heç bir alyansı, heç bir strateji əməkdaşlığı olmayacaq".

Amma burası da var ki, qeyd olunduğu kimi, Türkiyə tərəvəzlərinin də Rusiya bazarına dönüşü hələlik tam yoluna düşmür.

MDU Asiya və Afrika ölkələri İnstitutunun dosenti Pavel Şlıkov Ərdoğanın siyasətini səciyyələndirərək qeyd edir ki, bu həm Suriyada, həm də Türkiyədə kürd muxtariyyətlərinin yaradılmasını istisna etməyə "itilənib". Ekspert "bir xalq, bir vətən, bir dövlət" şüarını elan etmiş türk liderindən sitat gətirib deyir ki, bu, Almaniyanın Üçüncü Reyx dövründəki şüarını yada salır: "bir xalq, bir ölkə, bir fürer".

Şlıkovun sözlərinə görə, Ərdoğanın Suriya proqramı bundan ibarətdir ki, "türklər hazırda Suriyanın İŞİD döyüşçülərindən azad etdikləri rayonlarını fəal şəkildə mənimsəyirlər. Orada Türkiyənin mədəni ekspansiya həyata keçirən din vəqfi fəaliyyət göstərir". Türkiyə bu gün "İŞİD-dən azad etdiyi rayonlara polis, həkim, müəllim göndərir, yəni faktiki olarq humanitar müdaxilə gerçəkləşdirir".

Bununla belə, ekspert yada salır ki, Avropa ilə münasibətlərin soyumasına baxmayaraq, "Ərdoğan Türkiyənin irimiqyaslı iqtisadi əməkdaşlıqla bağlı olduğu Avropa ilə eləbelə ayrıla bilməz".

Şlıkovun sözlərinə görə, "Türkiyə özünü Ankara-Tehran-Moskva üçbucağında da çox da rahat hiss etmir və öz qütbünü ildırım sürətilə dəyişə bilər".

Rusiya EA Şərqşünaslıq İnstitutunun baş elmi əməkdaşı Vladidmir Sajin öz növbəsində İran mövzusuna qayıdaraq qeyd edir ki, antiiran mövqeyinə baxmayaraq "Tramp artıq Birləşmiş Ştatların Barak Obamanın prezidentliyi dönəmində Tehranla bağladığı nüvə müqaviləsindən çıxmaqdan danışmır".

Şumilin həmçinin hesab edir ki, çox ehtimal ki, amerikalıların İrana təzyiqi hərbi üsulları istisna edəcək.

Sajin Ankara-Tehran-Moskva üçbucağının effektivliyini sual altına qoyaraq deyir ki, "bu, təbliğat baxımından effektlidir", lakin Türkiyə, İran və Rusiyanın Suriyada təhlükəsizlik zonaları yaratmaq üzrə siyasəti ölkənin "dağılmasının institutlaşmasına aparır". O bu "üçbucağın" ABŞ-ın iştirakı ilə dördbucaqlıya çevrilməsini də az ağlabatan sayır.

Tərcümə Strateq.az

Neçirvan Bərzani Vladimir Putinlə görüşdü

St. Peterburqda Kürdüstan Bölgəsinin Baş naziri Neçirvan Bərzaninin və Rusiyanın Prezidenti Vladimir Putinin görüşü olmuşdur

Rusiyanın St. Peterburq şəhərində təşkil edilən Beynəlxalq İqtisadiyyat Forumunda iştirak edən Kürdüstan Bölgəsinin Baş naziri Bərzaninin dünya liderləri ilə olan təmasları davam edir. Kürdüstan Bölgəsinin (KRG) Baş naziri Neçirvan Bərzani, Rusiyanın Prezidenti Vladimir Putin ilə bir araya gəldi.

Baş nazir Bərzani və bərabərindəki heyət, bu gün sıhır saatlarında Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov ilə bir araya gəlmişdi. Alınan məlumatlara görə, həm prezident Putin, həm də xarici işlər naziri Lavrov iki tərəf arasındakı əlaqələrin yalnız neft və iqtisadiyyat sahələrində deyil, siyasi və digər sahələrin də inkişafı planları gündəmə gətirilmişdir..

BasNews

"Rosneft" və İraq Kürd Muxtariyyəti arasında imzalanan neft müqaviləsinin təfərrüatları açıqlanıb

SalamNews, M.Fərəc. Rusiyanın dövlət neft şirkəti "Rosneft"in təmsilçisi şirkətin İraq Kürd Muxtariyyəti ilə imzaladığı anlaşmanın təfərrüatını açıqlayıb. "Rosneft"in mətbuat katibi Mixail Leontyev Sankt-Peterburq Beynəlxalq İqtisadi Forumunda tərəflər arasında karbohidrogen ehtiyatlarının kəşfiyyatı və hasilatı sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair bir sıra sazişlərin imzalandığını açıqlayıb.

"Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə İraq Kürd Muxtariyyətinin rəhbəri Neçirvan Bərzaninin görüşü ərəfəsində "Rosneft"lə muxtariyyət arasında hasilat, ticarət, daşınma və infrastruktur layihələrinin inkişafına dair sənədlər paketi imzalanıb.", - şirkət nümayəndəsi bildirib.

"Rosneft" katibi şirkət üçün gəlirli olan irihəcmli hasilat sənədi imzaladıqlarını, buna görə də "Rosneft"in İraq Kürd Muxtariyyətindən Türkiyəyə qədər çatacaq böyük neft kəmərinin 2/3-nə sahib olacağını bildirib və əlavə edib ki, bu, 20 illik uzunmüddətli sazişdir və strateji investisiya qoyuluşudur.

"Rosneft"in mətbuat katibliyindən verilən məlumata əsasən, yeni sazişlərlə şirkət 45 milyard barel neft və 5.66 trilyon kubmetr qaz ehtiyatı potensialı əldə etməklə dünya bazarının ən çox inkişaf perspektivi olan bölgələrdən birinə daxil olub.

SalamNews

Mosulun qərbində yeni bölgələr azad edilib

Xəbər mənbələri Mosulun qərbində yeni bölgələrin azad edilməsi və iraqlı qüvvələrin Mosulun azad edilməsi əməliyyatı çərçivəsində öz irəliləyişini davam etdirməsindən xəbər verirlər. Mosulun azad edilməsi əməliyyatının komandanı Mosulun qərbində İŞİD terrorçuları ilə toqquşmalarda Əssehhəl-Əvvəl məhəlləsinin azad edilməsindən xəbər verib. İraqın Müdafiə Nazirliyi bildirib ki, Mosulun azad edilməsi əməliyyatının hazırkı mərhələsində bu şəhərdə İŞİD terrorçularından qalanların sayı min nəfərə çatır. Xalq səfərbər qüvvələri də Əl-Biac bölgəsinin qərb kəndlərinə nəzarəti təmin etdikdən sonra Suriya sərhəd məntəqəsində yerləşən Təlləssəfuk kəndinə doğru irəliləyib.

azeri.sahartv.ir

Göyçədə bir kənd vardı

Slavik ƏHMƏDOV

XX əsrin əvvəllərində dünyanın muxtəlif olkələrindən qaxtakan (muhacir) ermənilərin axınınadək olan dövürdə qərbi Azərbaycanın Göyçə gölü ətrafında 50-dək azərbaycanlı, bir neçə erməni kəndi və 10- dan çox kürd kəndi vardı.Kürd kəndlərindən bəzilərinin adları belə idi: Məlikli, Alçalı, Ördəkli, Adıyaman, Gunde Gole,Gözəldərə, Horguli, Cəmbərək.. Bu kəndlərdən ikisi Göysu və Kefli (bəzən Kır da deyirdilər kürdcə daşlı,qayalı yamac deməkdir) Göyçə mahalının Basarkeçər (indi Vardenis) bölgəsində yerləşirdi. Əvvəlcədən deyək ki, bütün bu kürd kəndlərinin əhalisinin taleyi faciəli olmuşdur.

Bu yazıda yalnız Kefli kəndi və kürd sakinlərinin acı, keşməkeşli taleyindən söhbət açılır. Kefli kəndi Basarkeçərin cənub-şərqində, Basarkeçərdən Daşkənd kəndinə gedən 7 kmlik yolun sağ tərəfində, daşlı-qayalı Qırma və Seyiddağ dağlarının ətəyindəki düzənlikdə, Basarkeçərlə Daşkəndin arasında yerləşirdi. Kəndin qərbi dağlıq olduğundan heyvandarlıq və maldarlıq üçün əlverişli idi. Kəndin şərq tərəfi düzənlik idi.Yuxarıda haqqında danışılan yol və kiçik çay buradan keçirdi.Yolun sol tərəfi əkin sahələri idi. Düzənliyin yuxarısında kiçik dərə vardı. Bu dərəyə "Kürdlər dərəsi" (Nəwala kurda) deyilirdi. Dərənin sağında çox da hündür olmayan bir təpə vardı.Təpənin başı qəbiristanlıq idi. Aşağıda isə çayın üstündə su dəyirmanı vardı. Kəndin yuxarısında, dağlıq tərəfdə çökəkdə bir bulaq vardı. Bulağın axarı yox idi. Su çıxdığı yerdə qayalıqda batırdı. Bütün kənd içməli suyu buradan götürürdü. Kefli kəndi təxminən XİX əsrin ortalarından sonra, rus-türk müharibələri dövründə bina olunmuşdu. Burada yaz, yay aylarında Əyricə (Ağrıca) və Ağmağan yaylaqlarında yaylayan bıruki (pirki) kürdlər məskunlaşmışdı. Kənddə 70-dən çox ev vardı. Evlər qara bazalt daşdan tikilmişdi. Kənddə təxminən 300-350 sakini var idi.Əhali əsasən heyvandarlıq, maldarlıq və əkinçiliklə məşğul olurdu. Kənddə varlı, nüfuzlu adamlar olsa da, ağa, bəy yox idi. Kənd əhalisinin yaxınlıqdakı Daşkənd və Qoşabulaq kəndlərində yaşayan azərbaycanlılarla səmimi dostluq və qonşuluq münasibətləri vardı. Basarkeçər erməniləri ilə də münasibətlər pis deyildi.Təkcə dağın o üzündəki Qırxbulaq (sonralar Akunq) kəndinin erməniləri tez-tez Keflinin geniş otlaq və yaylaq sahələrini otarır, zəbt edir, haqsız münaqişə törədir, sakit durmurdular. Kənd camaatı ermənilərin bu haqsızlıqları qarşısında müqavimət göstərir, geri çəkilmirdilər. Ara-sıra gərginləşən, toqquşma həddinə çatan bu münaqişə uzun illər davam etdi...

-Birinci Dünya müharibəsi illərində vəziyyət get-gedə pisləşir.Gərginlik 1918-ci ildə son həddə çatır.Başqa cəbhələrdə məğlubiyyətə uğrayan daşnak ordusu Göyçə gölü hövzəsinin Kəvər, Qaranlıq və Gözəldərə bölgələrinin dinc azərbaycanlı və kürd sakinlərini doğma yerlərdən qovub çıxarır, ələ keçənləri qılıncdan keçirirlər. Heç bir günahı olmayan minlərlə qoca, qadın və uşaq öldürülür. Daşnaklar ələ keçən uşaqların bir qismini Eçmiədzinə aparıb xaç suyuna salırlar...Göyçənin bu bölgəsinin doğma sakinləri elə o vaxtdan yurdlarından perik düşürlər.

Göyçənin Basarkeçər bölgəsində də ermənilər azərbaycanlılara və kürdlərə qarşı daha dözülməz fitnə-fəsadlar törətməyə başlayırlar. Belə ki, silahlı dəstələr düzəldir, yollarda pusqu qurur, kəndlərə basqınlar edirlər. Bütün bunlara daşnak Selkov başçılıq edir. Selkovun başçılığı ilə talanlar, qırğınlar son həddə çatır. Daşnaklar topları Seyiddağ yaylağındakı Qırmızıdağ yüksəkliyinə qoyub bütün kəndləri atəşə tuturlar. Aralarında Qaraimanlı Məşədi İsa, Şişqayalı Tanrıverdi, Daşkəndli Məşədi Qasım, Hacı Rəhim, Qoşabulaqlı Söyün və digərlərinin də olduğu azərbaycanlı və kürd ağsaqqallar Zodlu Səmənd ağanın evinə toplaşır, çıxış yolu axtarırlar. Ermənilərə sülh təklif olunur, lakin ermənilər buna məhəl qoymurlar. Belə olduqda tədbir görülür, qaniçən cəllad Selkov öldürülür. Lakin köməksizlik Göyçəliləri daşnak ordusu qarşısında çıxılmaz vəziyyətdə qoyur. Silah-sursat olmadığından itki çox olur. Hücuma ilk məruz qalan kəndlərdən biri də Kefli kəndi olur. Kürdlər kəndi tərk etməyə məcbur olurlar. Daşnaklar Kefli kürdlərindən də müxtəlif yerlərdə ələ keçən çoxlu adam öldürürlər. Şərif Nəbi oğlu və onun oğlu Əli, Sımo Davud Gözəldərə yaylağında, Əli Xalidin 14 nəfər ailə üzvü və qohumu Ağrıca (Əyricə) yaylağında öldürülürlər. Səfər Hami, Oze Hacı, Əme Bıro Gədəbəydə Başkənd erməniləri tərəfindən qətlə yetirilir. Gəncədə bazarda qoyun satarkən Həsən Xəmo, Sımo Həsən və Əhməd Mıho Novruz ermənilər tərəfindən öldürülür, qoyunları talan kimi aparılır. Davud Xəmo, Sımo Xəmo və Teymur Sevo (Səfər) Cəmbərəkdə başları kəsilərək qətlə yetirilirlər...(Bu, Kefli kürdlərindən öldürülənlərin yalnız bir qisminin dəqiqləşdirilmiş siyahısıdır.)

1918-ci ildə bütün Göyçə camaatı kimi Kefli kürdləri də doğma yurdlarını tərk edirlər.Onların bir qismi Göysu kürdləri ilə birlikdə Türkiyəyə gedirlər. Kürdlərin bir hissəsi isə bir vaxtlar yenidən doğma yurda qayıtmaq ümidi ilə Azərbaycana gəlirlər.Onların bir hissəsi Gədəbəydə,bir hissəsi Şəmkirin Zəyəm qəsəbəsində,bir hissəsi isə Yevlaxda sığınacaq tapır,min bir məhrumiyyətlərə düçar olurlar. Dörd il sərgərdan didərgin həyatı keçirdikdən sonra, nəhayət, 1922-ci ildə Göyçəlilərə doğma yurda qayıtmaq nəsib olur. Ancaq hamı qayıtmır. Kefli kəndinin kürdlərinin də çox az bir hissəsi, on iki ailə doğma kəndə qayıdır.Bunlar Abdulla Haminin, Həsən Səfərin, Lətif Məmmədin,Telli Məmmədin, Rza Davudun, İbrahim Səfərin, Xudeda Məhərrəmin, Pirverdi Məhərrəmin, Qasım Məhərrəmin, Bəkir Cəvonun, Qasım Nadirin və Bəkir Nadirin ailələri idi.

Kənddəki evlər, dəyirman, qəbiristanlıq dağıdılmışdı.Əhalini içməli su ilə təmin edən bulaq olan çuxur iri daşlarla,torpaqla doldurulmuşdu.Dağılmış kənd bu ailələrin əli ilə yenidən bərpa olunur, bütün ağrı-acılara baxmayaraq həyat öz axarına düşür. Ancaq bulağı bərpa etmək mümkün olmadığından içməli su problemi yaranır... Bolşeviklərlə dil tapıb hökumət idarələrinə soxulmuş daşnaklar yenə dinc durmur, minbir fitnə-fəsad törətməyə çalışırlar.Onlar Daşkənd azərbaycanlıları ilə kürdlər ararsına nifaq salmağa çalışırlar. Lakin dini, imanı, inamı bir bu iki qonşu kəndin arasına nifaq sala bilmirlər.Əsl məqsəd isə tamam başqa idi. Basarkeçərə və Qırxbulağa yaxınlıq, geniş torpaq sahələri, zəhmətkeş kürdlərin firavan həyatı daşnaklara rahatliq vermir. Əməllərinin baş tutmayacağını görən daşnaklar başqa bir hiyləyə əl atırlar. Onlar Qırxbulaq ermənilərini məişət zəminində kürdlərə qarşı ədavətə təhrik edirlər. Qırxbulaq erməniləri əvvəllər olduğu kimi, ancaq bu dəfə daha həyasızcasına gah otlaqları otarır, gah yaylaqları zəbt edir, mal-qara oğurlayır, gah da ayrılıqda dava-dalaş salır, silahla hədələyirlər. Amma nə Kefli əvvəlki Kefli idi, nə də Keflidəki kişilər.Hiylələri baş tutur. Növbəti münaqişədən sonra kənddən üç nəfər ağsaqqalı, Həsən Səfəri, Lətif Məmmədi və Rza Davudu həbs edib Kəvər həbsxanasına salır, gizlincə öldürməyi qərara

alırlar. Bununla kürdləri qorxudub kənddən çıxarmaq istəyirlər.

Basarkeçər ermənilərindən kürdlərin mərdliyini, hünər və qeyrətini qiymətləndirən, humanistliyi, nüfuz və hörmətinə görə bölgədə sayılan Melikyan Qriş haqsızlığa dözməyib Kəvər milis rəisi Andoyan Mukel və müavini Nazaretyan Seponun yanına gedir,onlardan bu biabırçılığa son qoymağı,kürdləri azad etməyi tələb edir. Ancaq daşnaklar onun da qılığına girir, şərt qoyurlar ki, əgər Kefli camaatı Göyçənin istədikləri başqa bir yerinə köçməyə razı olsalar, həbs etdiklərini azad edərlər.Ayrı çarə görməyən Həsən Səfər, Lətif Məmməd və Rza Davud başqa yerə köçmək tələbi ilə razılaşırlar...

Kefli camaatının narahat günləri yenidən başlayır.Kəndin ağsaqqalları sərasər üç ay bütün Göyçəni gəzir,yeni yurd yeri axtarır, lakin heç yerdə duruş gətirməyib, kəndə qayıdırlar. Axı, doğma yurdu, minbir əziyyətlə tikdikləri ev-eşiyi, doğmaların qəbirlərini qoyub hara gedəydilər? Şikayətlərə isə məhəl qoyan yox idi. Deyildiyi kimi yaxınlıqdakı Qoşabulaq kəndinin əhalisi ilə Kefli camaatı arasında çox mehriban, səmimi dostluq və qonşuluq əlaqələri vardı.Üstəlik kənd Kefliyə yaxın idi, üç km ola, olmayaydı. Qoşabulağa köçüb oradan ev-eşiklərinə, qəbiristanlıqlarına sahib ola bilərdilər.Vaxt gələr,öz doğma kəndlərinə də qayıda bilərdilər. Çox götür-qoydan sonra bu ümidlə Qoşabulağa köçməyi qərara alırlar. Rəis və müavini də razılaşır.Arabalar gətirilir, köçlər yüklənir...1931-ci ildə kürdlər Qoşabulağa köçürülür. Onların bir hissəsi sonralar Qayabaşı kəndinə köçür.

1932-ci ildə tez-tələsik rayonun inzibati-ərazi bölgüsünə baxılır. Otlaqlar və yaylaqlar Qırxbulaq kəndinin, boş qalmış Kefli kəndi, əkin sahələri ilə birlikdə, Basarkeçər kəndinin ərazisi sayılır və kolxoz təşkil olunur.Kürdlərin öz doğma yerlərinə gedib-gəlmək, yaylağa çıxmaq, əkin sahələrindən istifadə etmək arzuları boşa çıxır. Yenə şikayət etsələr də bir nəticə hasil olmur... Kürdlər Qoşabulaqda azərbaycanlılarla birlikdə kolxoz quruculuğunun eybəcərlikləri-ni,1937-ci ilin repressiyalarını,1941-45-ci illərin müharibə dəhşətlərini, 1944-cü ilin,1948-1953-cü illərin sürgün faciələri-ni,1960-1980-ci illərdə ermənilərin millətçilik paranoyasını yaşayırlar...1980-ci ildə Zaqafqaziya Hərbi Dairəsi Topoqrafiya idarəsindən rayon rəhbərliyinə Kefli kəndi ilə bağlı sorğu gəlir. Rayonun erməni rəhbərliyi belə bir kəndin olmadığı barədə cavab göndərir.Bundan narahat olub elə həmin il kənddə meliorasiya işlərinə başlanır, etirazlara baxmayaraq evlərin xarabalıqları yox edilir.Traktorçular qəbiristanlığı dağıtmaqdan imtina edirlər.1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin alovlanmağa başladığı günlərdə ermənilər əkin-səpin üçün yararsız olan, qəbiristanlıq olan kiçik təpəyə yenidən meliorasiya adı ilə traktorlar gətirdilər. Bu, əxlaqa, etikaya sığan iş deyildi. Kəndin keçmiş sakini , ağsaqqal Əhməd Lətif oğlu hadisə yerinə getdi və erməni vandallara bunun insanlığa sığmayan bir hərəkət olduğunu bildirdi.Traktorlar qəbiristanlıqda olsa da, bir müddət onların səsi gəlmədi. Noyabr ayında traktorların səsi yenidən eşidilməyə başladı. Qaçaqaç düşəndə ermənilər artıq qəbiristanlığı dağıtmışdılar. Onlar beləcə bir kəndi yox etdilər. Kefli kəndinin keçmiş sakini olan kürdlərdən həyatda qalanlar Türkiyə, Azərbaycan, Rusiya, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan kimi ölkələrə səpələndilər. Bir kəndlə birlikdə oradakı xalq,onun dili, adət-ənənəsi, həyat tərzi də məhv oldu.

Rostemê Zal û Feremezê kurê wî -2

Êvarê, gava ku Canpolat hat, maşoqê pişta xwe pêda kir. Dêwê Canpolat got, go: -Ha, go, maşoqa min, çi hesabê teye, te pişta xwe minda kir? Maşoqê jêra got, go: -Kafiro, tu wekî maşoqê minî, tu çima qe gilîyê xwe ji minra navêjî? Dêwê Canpolat got: -Gilîyê çi tera bikim, dilê teda bûye xem? Maşoqê gotê, go: -Wekî ez maşoqa teme, tu çima pirsa xwe rast ji minra navêjî? Dêwê Canpolat got: -Çi pirsek ez ji tera bêjim? Go: -Wekî tu aqasî serê şêr, pilinga, perwanda jêdikî, çima tu salixê xwe jî minra nabêjî. Canpolat got: -Wekî usane, qewata min, ruhê min sê cûcikin, wê di nava qutîke pola, nava gurzê mindane. Ez wekî têkevim şera, dehwa, dareke serê milê mine: ez dar davêm wî, yê ku bi minra şer dike. Min kê gava gurzê xwe avît, ew li ser bisekine, gurzekî orta gurzê min xîne, qutîkê ji orta gurzê mindane: sê cûcikê têda ruhê minin, di orta qutîyêdane. Ewê ku minra şer bike, here ewê qutîyê derxe, serê wan cûcika jêke, paşê ezê ji dinê xilaz bim, ezê îja bimrim, ew ki ji tera rast divêjim, ser her milekî min beraşekî aşa têdane. Ez beraşê xwe bavêjim, yê ku minra têkeve dehwê, beraşê min wekî kuta bûn, paşê qutîya min da derxistinê, ezê bimirim Eva ji tera divêjim diha.

Feremez xwera guhdarî dikir. Sekinî hetanî subhê. Subhê Canpolat rabû, çû nêçîra xwe. Feremez maşoqêra got: -Gilîyê te qe çi bûn? Maşoqê got: -Feremez, qurbana tebim, çima tuyî neyî hişyar bûyî, min pirs ji Canpolat kir, hal û hewal, Canpolat ev gilî gotibûn. Feremez got: -Maşoqa dêwê Canpolat, kergedanê min derxe ji derva. -Lingê xwe kire zengûya sehetê: "Ya ellah ometê". Feremez go maşoqa dêwê Canpolat, got: -Canpolat sibê kê rê diçe, êvarê kê rê tê? -Feremez, go, ez qurbana tebim, go, heyfa te, tu cahilî, çevê te min û bedewîya min ketîye. Feremez go: -Maşoqa dêwê Canpolat, serîke ew oxire. Feremez çû pêşîya dêwê Canpolat. Dêwê Canpolat bala xwe dayêda, hew nihêrî têşkekî kurêşîya têra derket, go: -Wey têşkê kurêşîya, berxê hemlikê, ne beranê qird, îsal bû heft sal, ez li ezmana digeryam, diranê min diêşîya, ezê ancax te, têşkê kurêşîya têxime nav diranê xwe: ne ji minra dive şîv, ne dive teştê.

Ez li ezmana digeryam, diranê min îsal heft sale diêşîya, ez belkî heve goştê wî têxim nav diranê xwe. Feremez go: -Kafiro, dinya dore, yan bi zore? Canpolat jêra got: -Dinya bi dore. Feremez go: -Canpolat, dora teye. Canpolat darek avîte Feremez, Feremez zengu avîte kergedanê xwe. Sivik bû, ji ber revî. Dar jê negirt, Canpolat got: -Benî ademê axa axê, min lêxist bû ax, toprax, goştê wî têra diranê min nema. Feremez ajot li ser: -Canpolat, dinya dore, yan bi zore? Canpolat go: -Dinya dore. Feremez şûrê xwe lêxist, revî çû dera hana, jê dûr ket. Canpolat beraşê aşa milê xwe deranî, avît Feremez. Beraşê aşa jê negirt. Beraşê din jî – ew jî avît, dîsa jê negirt. Feremez ajote li ser dêwê Canpolat, şûrek li qafê wî xist, sêsid şêstûşeş tamarê anîya dêwê Canpolat tevî hev bûn – çawa têşkê kurêşîya minra têkeve dehwê. Destê xwe avîte gurzê xwe, gurzek avîte Feremez. Gurzê wî çû, gelekî jê dûr ket. Feremez ajote ser gurzê Canpolat. Li ser gurzê wî peya bû. Gurzek Feremez orta gurzê wî xist. Bala xwe dayê – qutîk ji orta gurzê wî derket.

Derê qutîyê vekir, bala xwe dayê – sê cûcik qutîyêdanin. Feremez serê cûcikê jêkir. Dêwê Canpolat go: -Têşkê kurêşîya, tu birê minî mezinî, heyfa min, serê cûcikê dinê jê meke, min ji dinyayê xilaz meke Feremez serê cûcikê duda jêkir. Ruhê Canpolat hate qefesê, go: -Feremez, ji boy xwedêye, min ji dinyayê xilaz meke, tu birê minî mezinî, – ruhê wî hate qefesê, go: -Feremez, tu qurbana şîretkara xwebî, heft serî ser serê te hebûya, tu ji destê min xilaz nedibûyî Feremez serê wê cûcika mayîn jî jêkir. Li ser serê wî peya bû, herdu guhê wî jêkir, hanî li ber maşoqa Canpolat danî. Sekinî, maşoqê rabû sêsid şêstûşeş şax ji xwe dane berdanê, ji gaz û gerdena, çev-birû-bijanga, dev-lêvê di şekirî, ji xwe da berdanê. Sekinî heta êvarê, yataxa xwe û Feremez tev danî. Feremez nav yataxada danî. Maşoqê, ewê jî kincê xwe ji xwe şiqitand, orxan hilda, bin orxanê paşla Feremezda danî Feremez şûr tezîkir, orta xwe û wêda danî. Maşoqê go: -Feremez, go, qurbana tevim, gelo te çi qisûr canê minî nazikdermikda dî, te şûr tezîkir, orta xwe û minda danî? Feremez jêra, maşoqa dêwê Canpolatra got: -Ez adkarim, ez heme Feremezim, kurê Rostemê Zalim, ez pey qaçaxa bavê xwe ketime. Hetanî ez neçim, bavê xwe nebînim, şuxulê usa ji minra herame. -Ha, go, Feremez, ez qurbana teme, dêwê Perwande îsal bû heft sal ewî û Rostemva şer kir; yek yekî alt nekir. Hema îsal bû heft roj Perwande bavê te alt kir, usane, ada behrêdane. Perwande ji qafî seqete, ew şivanê nêrîyane, here dûr bisekin, xwe bavê li ber kevira, dengekî lê têxe gazî, bêje:. "Perwande, maşoqa dêwê Canpolat gotîye, bira nêrîyê kever, nêrîyê reş ji minra bişîne, bê". Perwandeyê rave ser xwe, kêleka xwe binhêre – kes tune. Perwande ji qafî seqete, wê bighîje nêrîya, ji nava pêz veqetîne, wê pêz devê behrêda bikişîne. Gava ku pez bir, here nêrîya ji minra bîne were. Feremez çû nêrî hanîn, maşoqa dêwê Canpolat go: -Feremez, serê nêrîya jêke, ji minra eyarke. Feremez nêrî hanîn, serê nêrîya jêkir, postê wana eyar kir. Maşoqê wêderê îsmekî xwend: -Feremez, ha ji tera postê nêrîya tulixke: îsmekî min xwend, evê şiva min bive here li devê behrê, herdu postê nêrîya siyarbe, şivekê lêxe: "Postno, min derxin ada behrê". Feremez post birin ada behrê, li ser posta siyar bû, şivek lêxist, îsmekî serê xwend. Posta Feremez ada behrêda derxist. Çû li ber koçka dêwê Perwande, lênihêrî xortekî delal têra derket.

Qîrîn ji maşoqa dêwê Perwande hat: -Han, go, gelo tu xwayê çend serîyayî, eva koçika dêwê Perwandeye: ez nizanim milyaketa tu ji ezmana kirî xar, nizam cêr-îcata ji erdê tu derketî? Go: -Maşoqa dêwê Perwande, hazir bibîne. Go: -Çawa, yekî nola Rostemê Zal, wekî dikire qîrîn – kûsî, mesîya ji qîrînîya Rostemê Zal serê xwe ji behra derdixist, teyamîş neda ber Perwande, niha tuyê teyax bidî? Feremez jêra go: -Maşoqa dêwê Perwande, ez heme, ez kurê Rostemim, Rostemê Zalim. Ez pey qaçaxa bavê xwe ketime. Maşoqê go: -Feremez, ez qurbana teme, îro bû heft roj, Perwande Rostem alt kirîye, hema mixenetî nekuştîye. Erd hanîye kolaye, Rostem piştostan kirîye erdê: îro şeş rojê wîye, heft qat bez li ser zikê Rostemin. Were ez dermana bidime te, tu bive here ber pozê Rostem. Agir li ser zikê Rostem bide alîkî. Te agir da alîkî, agir vênase. Dêwê Perwande kêderê heve wê dûyê agirê Rostem pêva bixwênbe, ah ji tera vî dermanî, bide ber pozê Rostem. Rostem wekî saxbe, dermanê bihele, bikeve pozê wî. Derman kete pozê wî – were cabê bide min. Feremez derman da ber pozê Rostem. Derman helîya, kete pozê Rostem, nalîn ji wî hat. Feremez devê xwe kire guhê Rostem, dengekî "bavo" kir. Rostem dengê Feremez nas kir. Ew neket heyra xwe, birînê xwe, kete heyra Feremez. Feremez rabû çû cab da maşoqa Perwande. Feremez go: -Maşoqa dêwê Perwande, mizgîna min ji tera, Rostem silamete. Maşoqê go: -Feremez, de were evê karpêta-cila hana, were em bivin, Rostem daynine ser, bînin. Çûn Rostem hildan, danîn ser karpêtê, maşoqê go: -Feremez, xwedê min qurbana teke. Wexteke zef xweşe, hema lemak xweşe – çil şevî Perwande nayê koçka xwe. Here devê behrê, xizna Perwande li wêye, li ber bisekin, heq navê xwedê hilde, gurzekî hilde, li derê xiznêxe. Derê xiznê veke, were cem min. Ezê jî çil şevî Rostem têda xwey bikim. Feremez rabû, çû ber derê xiznê. Derê xiznê vekir, hate cem maşoqa Perwande. -Mizgînîya min ji tera, min derê xiznê vekir. Maşoqê rabû, ewê û Feremez Rostem hildan birin cîyê wî di xiznêda danîn. Bîstûneh roj temam bûn. Rostem birînên wî gelekî sax bûn. Sîûneh rojê wî temam bûn, maşoqê got: -Feremez, ez qurbana tebim, dilê te nemîne, îro Perwande wê bê. Gava ku hat, tu here derê xiznê, Rostem destê wî bigre bîne meydana Dehwê. Gurzê Rostem bavêje milê wî. Gavek te gurzê wî avîte milê wî, were. Dêwê Perwande wê bê koçka xwe. Gava ku ew hat, tu bisekin meydana Dehwê, dengekî lê têxe gazî, bê: "Kafir, derkeve, dehwa min tera dehwe". Perwande ji dengbihîstinê, wê ji hêbeta rabe ser xwe, alîkî koçkê wê serê xwera welgerîne. Gavak hate dehwa te, wêderê tu û Perwande gurza hûnê li hevxin, hema Rostemê li we temaşeke, hema tu tapa Perwande naynî Rostemê bala xwe bidê ku tu tapa Perwande naynî, Rostemê dengekî lê têxe qîrîn Perwande wê ser situyê xwe vegere Perwandeyê hilanîye, wê xwe pêra bighîne, qedemê Perwande wê ji qudûm bikevin, destê teda wê qudûm bikeve. Wî çaxî tu çok bide ser dilê wî, bêje: -Perwande, ez te nakujim, te çawa mixenetî bavê min nekuşt, ez jî te nakujim, hema gilîkî min tera heye, tê min, bavê min, me bivî wî alîyê avê. Ezê textebana te ser serê te bidime girêdanê: tu min, bavê min ji behrê derbazkî, reşê wê daynî. Feremez usa jî kir, paşê destê wî piş piştêva girêda, çû textebana Perwande anî û serê wî danî. Rostem li ser serê textebanê wîda rûnişt. Maşoqa dêwê Perwande ew jî textebanêda rûnişt. Feremez got: -Perwande, rabe min û bavê min bive qeredanîyê dayne. Perwande rabû li ser xwe, da nava behrê. Behrê avîte fêza çoka.

Perwande duşurmîş bû, go: "Gelekî min zor, cefa min daye Rostem, ancax Feremez gihîşt bavê xwe, wekî heft serî ser serê min bin, ez ji destê Rostem, Feremez xilaz nabim". Perwande milê xwe ba dide, milê xwe vedike, destê xwe davê textebanê, orta behrêda ser destê xwe textebanê davêje qerdanîyê Perwande şûnda behrêda vedigere. Feremez lê dike gazî: -Perwande, go, wekî min xizna te bir, maşoqa te bir, hergê tu qoçaxî, were dehwê bibîn. Perwande go: -Ez ancax ji destê te û Rostem xilaz bûme. Ezê subê herim maşoqeke dinê bînim xwera. Feremez, maşoqa Perwande, Rostem diçin. Maşoqa Canpolat ji xwera lêdinhêre, bala xwe dayê – Feremez wê hat, maşoqa Perwande hanî, Rostem jî xwera hanî. Maşoqa Canpolat çû pêşîyê, hanî li koçka xweda danî. Wê şevê wêderê bûne mêvan. Sekinî hetanî subê. Subê Rostem, Feremez, Guhderdî Pîr, Tûzî Nezer ji koçka Canpolat hatin koçka dêwê Sipî. Wê şevê koçka dêwê Sipî bûne mêvan. Roja mayîn – maşoqa dêwê Sipî hildan çûne mêvanê maşoqa dêwê Sor. Rabûn, subê maşoqa dêwê Canpolat, maşoqa dêwê Perwande, maşoqa dêwê Sipî, maşoqa dêwê Sor hildan – berê xwe dane şeherê Zalê. Mizgîn birin dane Zalê. Zalê, Gerdenkêşan, Xewserî Şêr, Cegerman, Bedîhcemal, ew jî hatine pêşîyê. Maşoqa dêwê Sor dane Guhderdî Pîr. Maşoqa dêwê Sipî dane Tûzî Nezer, maşoqa dêwê Canpolat dane Feremez, maşoqa dêwê Perwande dane Bedîhcemal Teze def û dewatê xwe kirin. Ew çûn mirazê xwe şa bûn. Sê sêv derketin cinetê: yek para hostayê min, sêvek para hikyatbêj, sêvek jî para cimetê. Kêmasîk jî hergê hebe, ew jî gerekê bibaxşînin. Mirazê te jî zarê te bivin. -Ez jî gelekî razîme.

riataza.com , Teymûrê Xelîl

Nêçîrvan Barzanî û Sergey Lavrov civiyan

Di duyemîn roja Korbenda Aborî ya Cîhanî ya Saint Petersbûrgê de Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî û şanda pêre, ligel Wezîrê Derve yê Rûsyayê Sergey Lavrov civiya.

Îro danê nîvro 02-06-2017, şanda hikûmeta Herêma Kurdistanê ya di bin serokatiya Serokwezîr Nêçîrvan Barzanî de, li bajarê Saint Petersbûrgê ligel Wezîrê Derve yê Rûsyayê Sergey Lavrov hevdîtinek pêk anî.

Piştî civînê Serokwezîr Barzanî ji rojnamevanan re ragihand, ku di civînê de asta pêwendiyên Kurdistan û Rûsyayê, çawaniya tekoşîna li dijî DAIŞê, rewşa Sûriyê kirine û got: "Jiber hevkariya şerê terorîstên DAIŞê li Sûriyê û Iraqê me spasiya Rûsyayê kir. Ji bo pêşxistina pêwendiyên me ji her aliyê ve, ev kombûn bû derfetek. Bi taybetî jî di warê siyasî û aborî de. Me behsa rewşa Sûriyê jî kir." Nêçîrvan Barzanî destnîşan kir, ku pêwendiyên Rûsya û Herêma Kurdistanê baş in û ew hêvîdikin, ku baştir jî bin. ***Rûsya-KDP.info***

Heşda Şeibî: Me bajarokê Behacê yê Mûsilê ji DAIŞê stand

Heşda Şeibî dibêje, hêzên wan bajarokê Behacê yê Mûsilê ji destê DAIŞê derxistine. Heşda Şeibî îro di daxuyaniyekê de ragihand ku hêzên wan derbasî nav bajarokê Behacê yê Mûsilê bûne û bi temamî rizgar kirine.

Operasyona aliyê rastê yê Mûsilê roja 19 Sibata îsal û bi fermana serokwezîrê Iraqê Heyder Ebadî dest pê kir û heta niha jî didome.

Di şerê Mûsilê de ji bilî artêşa Iraqê, çekdarên Heşda Şeibî jî şer dikin. ***BasNews***

Bendava Azadî hat rizgarkirin

Hêzên Sûriyeya Demokratîk (HSD), Bendava Azadî ya li nêzî Reqayê ye, bi temamî rizgar kirin. Piştî kontrolkirina bajarê Tebqayê, şerê Hêzên Sûriya Demokratîk (HSD) li dijî DAIŞê li derdora Bendava Azadî destpê kiribû e.

Hat ragihanin ku Hêzên HSDê Bendava Azadî ku li başûr rojavayê Reqayê ye bi temamî ji çekdarên DAIŞê rizgar kirin. HSDê li derdora bendavê dest bi operasyona paqijkirinan mayîn û teqemeniyên DAIŞê kirin. Bendava Azadî bi 27 kîlometreyan dikeve rojhilatê bajarê Tebqayê. Ew sêyemîn mezintirîn bendav e li Sûriyê, li ser Çemê Ferat.

Bi gotina fermandarên HSDê, piştî kontrolkirina Bendava Azadî ewê têkevin qonaxa kontrolkirina Reqa, ku weke paytexta DAIŞê li Sûriyê tê naskirin. ***Rûdaw***

Serok Barzanî pêşwaziya Fermandeyê Hevpeymaniya Navdewletiya Dijî Da'îş li Îraq û Suriye kir

Roja çarşem 31.05.2017 li Selahedîn birêz Mesûd Barzanî Serokê Herêma Kurdistanê pêşwaziya General Stîvn Tawnsênd Fermandeyê Hêzên Hevpeymanan li Iraq û Suriye û şandekî li gel kir ku ji Ken Gruss Konsolê Giştî yê Amerîka li Hewlêr û hejmarek ji efser û şêwirmendên artêşa Amerîkayê pêkhatibû.

Li civînê de ku birêz Kerîm Şingalî Wezîrê Pêşmerge bi Wekalet û Fuad Husên Serokê Dîwana Serokayetiya Herêma Kurdistanê amade bûn, bi hurî behsa berev pêşveçûnên operasyona azadkirina Musilê kirin û rewşa meydaniya bereyên şerê terorîstan li parêzgeha Nînowa û pêşhatên nû yên wî şerî hate nirxandin û Fermandeyê Hêzên Hevpeymanan li Iraq û Suriye xweşhaliya xwe bi wê hemahengî û hevkariya bi hêz ya di navbera hêzên Pêşmerge û artêşa Iraqê xisterû ku li çarçêweya operasyona azadkirina Musilê da pêkhatiye û

nîgeraniyên her dû aliyan jî di derbarê wan karên berevajiya rêkkeftina hevbeşa Herêma Kurdistan û Amerîka û Iraqê hatine encamdan xistinrû û gef li ser aramiya navçeyên azadkiriyên parêzgeha Nînowa dane zanîn û Fermandeyê Hevpeymaniya Navdewletî ragihand ku ew bi hurî çavdêriya rewşê dikin û behsa rêkarên pêwîst yên ji bo rêgirtina wan zêdeçûnan kirin. Li dawiya civînê de tekez li ser berdewamiya guftûgo û hevkarî û hemahengiya her dû aliyan kirin. ***presidency.krd***

Nêçîrvan Barzanî: Rêkeftina li gel Rûs neft dê bibe destpêkek nû ji aliyê wuze de!

Derbarê îmza kirina rêkeftina duh li Saint Petersburgê ya di navbera wezareta çavkaniyên saman û xwezayî ya hikûmeta herêma Kurdistanê û şîrketa Rûs neft a bi amadebûna serokwezîr Nêçîrvan Barzanî û cîgirê serokwezîr Qubad Talabanî pêkhat de Nêçîrvan Barzanî daxuyaniyek çapemeniyê da.

Nêçîrvan Barzanî got: ''Ev rêkeftineke bazirganî ye û li gor rêkeftinê ew dê sermayeyê xwe li herêma Kurdistanê dê bixin tevgerê û bikarbînin. Ev rêkeftin rêkeftineke demdirêje li gel şîrketa Rûs neft ku yek şîrketên herî mezin a wuzeye li Rûsya. Li gor me piştî ku ewqas sal wuze li herêma Kurdistanê di rewşeke gelek xirab de bû, bi ev rêkeftin dê bibe destpêkek nû bi taybet ji aliyê wuze ve û di warê peyvendiyên di navbera Rûsya û herêma Kurdistanê de. ''

Barzanî got: ''Hêvîdarim ev yek bibe destpêkek baş bo peyvendiyên aborî yên demdirêj li gel Rûsyayê û bê guman ev yek jî nîşaneya vegera baweriyê ye, piştî çend salek ew pirsgirêkên li herêma Kurdistanê pêkhatine, ku ji ber birîna budce, şerê dijî DAIŞê û hatina zêdetirî 1.800.000 koçber û penaberên ji terorê revîne û piştî wan hemû pirsgirêkan destpêkek baş bû û vegera baweriyê ye bo bazarên herêma Kurdistanê.''

Derbarê civîna li gel serokê Rûsya Vladimir Putin de jî got: ''Di civîna li gel birêz Putin de jî peyvendiyên du alî û pêşdebirina aliyên aborî di navbera her du aliyan de hatin gotûbêj kirin. Mijareke din a civînê jî behsa şerê dijî DAIŞê û terorîstan hate kirin.'' ***BasNews***

Rêveberiya Xweser bi hikûmeta Siwêdê re civiya

Nûnertiya Rêveberiya Xweseriya Demokratîk a Rojava li Siwêdê bi armanca xurtkirina xebatên doplomasî û pêşxisitna têkiliyan bi hikûmeta Siwêdê re, hevdîtin bi berpirsyarên Wezareta Karê Derve ya Siwêdê re pêk anî.

ji Wezareta Karê Derve yê Siwêdê berpirsyarê Dosyaye Sûriyê yê Hikûmeta Siwêdê û nûnerê şandeyê ji bo danûstandinên Cinêvê û berpirsyarê dosyaya kurdî û Rojhilata Navîn û Bakurê Afrîqyayê Nîckolas Kîbond û berpirsê dosyaya Rojhilata Navîn û Bakur ê hikûmeta Siwêdê Karl John Winberg amade bûn.

Di hevdîtinê de, Nûnera Rêveberiya Xweseriya Demokratîk li Ewrupayê Sînem Mihemed geşedanên siyasê derbarê Rojava û Bakurê Sûriyê, tecrûbeya Rêveberiya Xweseriya Demokratîk, projeya federaliya demokratîk a Rojava û Bakûrê Sûriyê nirxand. Sînem Mihemed di nirxandinên xwe de, sîstema li Rojava û Bakurê Sûriyê wekî çareya herî guncaw ji bo aloziya Sûriyê destnîşan kir û hêvî kir ku ev sîstem li tevahî Sûriye were pêk anîn û armancên hemû pêkhateyên wê bighêjin serî,û bal kişand ser pêngava rizgarkirina bajarê Tebqayê û şer li Reqqayê û bandora wê

li tevahî cîhanê û têkoşînên YPG û YPJe ve silav kir

Ji aliyê xwe ve, Nîkolas Kîbond piştgiriya xwe ya bi doza gelê kurd re nîşan da ku anî ziman ku ew ê hewl bidin serdana Rojava bikin da ku rewşa li wir ji nêz ve nas bikin.

Berpirsê Dosyaya Sûriyê yê hikûmeta Siwêdê, nêrînên xwe yên derbarê opozisyona Sûriyê da xuyakirin û got ku opozisyon di navbera mûxalifên îslamî yên radîkal û navîn parçe bûye û got: "Ji bo cudahî di navbera herduyan were diyarkirin, gereke agirbest pêk were da ku civaka navdewletî jî ferqiyeta di navbera opozsiyona rast û komên terorîst diyar bike."

Kîbond di berdewama axaftina xwe de got: "Civaka navdewletî heta niha ti çareserî ji aloziya Sûriyê peyda nekiriye. Hemû aliyên têkildarî Sûriyê tevlî danûstandinan nake, gereke kurd ji wekî aliyên din tevlî danûstandinan bêne kirin."

Nîkolas Kîbond di dawiya axaftinên xwe de got ku got ku welatê wî Siwêdê jî dibîne ku aloziya Sûriyê wê bêyî nebeşdarkirina hemû aliyên Sûriyê ji bo danûstandinan ne mumkin be.

Di dawiya hevdîtinê de herdu aliyan hin dosyayên derbarê xurtkirina têkiliyan nîqaş kirin. ***pukmedia.com***

Pêwendiyên Hewlêr û Moskvê ji hemû aliyan ve bihêz dibin

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî di hevdîtina ligel Wezîrê Wize yê Rûsyayê de de daxwaz kir, ku pêwendiyên Herêma Kurdistan û Rûsyayê tenê di warê enerjiyê de nebin, kertên din jî vegire.

Serokwezîrê Herêma Kurdistanê Nêçîrvan Barzanî û şanda ligel, ku di çarçoveya beşdarbûna Korbenda Aborî ya Cîhanî li Saint Petersbûrgê ne, ligel Wezîrê Wize yê Rûsyayê Alexander Novak civiyan. Di hevdîtinê de berpirsên kompanyaya Gazpromê jî amade bû û Wezîrê Wize yê Rûsyayê Novak ji şanda Kurdistanê re got: "Hikûmeta Rûsyayê hewldide kompanyayên din jî han bide da ku li Kurdistanê kar bikin."

Serokwezîrê Nêçîrvan Barzanî jî diyar kir: "Bi tevê rewşa zehmet a li Kurdistanê, kompanya Gazpromê karên xwe berdewam kir û bûne handereke bi hêz, ku kompanyayên din ên rûsî bixwazin li Kurdistanê kar bikin."

Nêçîrvan Barzanî piştgiriya hikûmeta Herêma Kurdistanê ya ji bo kompanyayên dixwazin li Herêma Kurdistanê kar bikin, jî anî ziman.

Serokwezîr herwiha behsa rewşa Kurdistanê ya çend salên derbasbûyî kir û got: "Niha rewş baştir dibe û Herêma Kurdistanê pêngav bi pêngav vedigere rewşa xwe ya asayî."

Nêçîrvan Barzanî pêwîst zanî, ku pêwendiyên Herêma Kurdistanê û Rûsyayê tenê di warê enerjiyê de nemîne û kertên weke pîşesazî, çandin û yên din jî vegire, lewma jî ji hikûmeta Rûsyayê xwest, kompanyayên rûsî hanbide da ku li Kurdistanê kar bikin. Di heman kombûnê de biryar hatiye danyîn, ku hevdîtin û civînên zêdetir di navbera şanda Kurdistanê û kompanyayên rûsî de werekirin. ***Mosko-KDP.info***

Fuad Husên bi Nûnerayetiya Serok Barzanî serxweşiyê li Konsolxaneya Brîtaniya kir

Roja yekşem 04.06.2017 li peywendiyekî telefonî li gel Konsolxaneya Brîtanya li Hewlêr, Fuad Husên Serokê Dîwana Serokayetiya Herêma Kurdistanê bi Nûnerayetiya Serok Barzanî peyama hevxemî û hevsoziya Serok Barzanî ji bo gel û Hikûmeta Brîtanya bi Konsolxaneya Brîtanya li Hewlêr gihand ji bo kirdara terorîstiya bajarê London li 03.06.2017 ku hejmarek hemwelatî bûne qurbanî. Li vê peywendiyê da Serokê Dîwana Serokayetiya Herêma Kurdistanê serxweşiyê li kesukarên qurbaniyan kir û tekez jî li wê yekê kir ku teror gefeke cîhanî û hemû aliyaneye û li vê rûdana terorîstiyê da gelê Kurdistanê hevxemê gelê Brîtanyaye. ***presidency.krd***

'Pêwendiyên Rûsya û Kurdistanê ji bo serxwebûnê piştgiriyeke mezin e'

Nûnerê PDKê yê Rûsyayê diyar kir, ku rêkeftina di navbera Herêma Kurdistanê û kompanyayên rûsî de ji aliyê aborî ve serkeftineke mezin e û herwiha, di qada navdewletî de curekê yekîtiyê ava dike, di dema ragihandina serxwebûnê de dibe piştgiriyeke mezin.

Nûnerê Hikûmeta Herêma Kurdistanê yê Rûsyayê Aso Şêx Cengî û Nwênerî Partiya Demokrata Kurdistanê (PDK) yê Rûsyayê Xoşewî Babekir beşdarî bernameya "Rûdawa Îro" bûn û serdana şanda Herêma Kurdistanê ya Rûsyayê, beşdarbûna Korbenda Aborî ya Cîhanî li Saînt Petersbûrgê, herwiha pêwndiyên Rûsya û Kurdistanê nirxandin.

Nûnerê PDKê li Rûsyayê Xoşewî Babekir derbarê îmzekirina rêkeftina ligel kompanyaya Rosneftê de got: "Îmzekirina vê rêkeftinê bûyereke pir giring e. Vê yekê pêwendiyên Kurdistan û Rûsyayê bire astekî bilind."

Babekir herwiha got: "Ji aliyê aborî ve destkefteke pir mezin e, ku du kompanyayên herî mezin ên Rûsyayê amadene li Kurdistanê kar bikin. Ti caran alîkarî û piştgiriya ji bo kurdan di vê astê de bilind nebûye. Di vê konferansê de, di asteke bilind de giringî dane Kurdistanê û herwiha Serwezîrê Herêma Kurdistanê."

Xoşewî Babekir amaje bi wê yekê kir, ku hinardekirin û firotina petrola Kurdistanê ji aliyê van kompanyayan ve, di qada navdewletî de rolekê diafirîne û wiha axivî: "Bi ser xaka Tirkiyê re hinardekirina petrola Kurdistanê, cûrekê yekîtiyê avadike, di dema ragihandina serxwebûnê de dibe piştgiriyeke mezin."

Ji aliyê din be Nûnerê Herêma Kurdistanê yê Rûsyayê Aso Şêx Cengî jî diyar kir, ku ji aliyê aborî ve rêkeftina Kurdistanê û kompanyayên rûsî giring e lê ji aliyê siyasî ve Moskow pişta xwe nade Bexdayê.

Aso Şêx Cengî got: "Îmzekirina rêkeftinên ligel kompanyayên Rûsyayê, zêdetir pêwendiyeke aborî ye, ne ku pêwendiyeke siyasî. Hatina van kompanyayan nayê wê wateyê ku dê Artêşa Rûsyayê were û parastina Kurdistanê bike."

Nûnerê Herêma Kurdistanê yê Rûsyayê da xuyakirin: "Ez bawer nakim, ku di mijara referandûm û serxwebûnê de Rûsya amade be li dijî Bexdayê berevaniya Herêma Kurdistanê bike. Jiber ku pêwendiyeke pir baş di navbera hikûmeta Rûsya û rêveberiya Iraqê de heye. Rûsyayê bi bihayê çendîn milyar dolar girêbest ligel Bexdayê îmzekirine. Herwiha, herî dawî Bexdayê bi bihayê 2 milyar dolran çek ji Rûsyayê kirî. Lewma zehmet e, Rûsya pişta xwe bide Bexdayê."

Aso Şêx Cengî herwiha got: "Heta navmala kurd neyê sererastkirin, ti dewletek nayê û ji bo Herêma Kurdistanê pêşniyara ragihandina dewletê nake. Herwiha ti dewlet piştgiriya referandûmê nake. Eger kurd navmala xwwe birêbixe, bi nêrîna min dê peydakirina piştgîrî û piştevaniyê hêsantir bibe." ***Rûdaw***

Parêzgerê Kerkûkê heşdî şeibî hişyar kir!

Parêzgerê Kerkûkê di civîneke çapemeniyê de ragehand, hin kes bi tometa revandina hemwelatiyan ji aliyê hêzên ewlekariyê ve hatine girtin û ew kesane jî bi navê heşdî şeibî ve wî karî dikin. Îro 04.06.2017ê parêzgerê Kerkûkê Necmedîn Kerîm di civîna çapemeniyê de ragehand: ''Di dema azad kirina zarokekê de 3 kes hatine girtin û 2 kesên din jî revîn, ew kesên ku hatine girtin bi navê heşdî şeibî ve wî karî dikin, herwaha yek ji girtiyan xwarziyê berpirsê rêxistina Bedir (heşdî şeibî) yê Xurmatû ye.'' Herwaha daxwaz ji serokwezîrê Iraqê û rêveberiya heşdî şeibî kir û got; ''Divê rê li wan karên waha bigrin, herwaha em daxwazê dikin ku ew du kesên din ku revîn û naha li Xurmatû newan jî bigrin û radestî me bikin, ji ber ew karê ku ew dikin bo navê we jî xirabe.'' Necmedîn Kerîm got: ''Ew kesên ku karên waha dikin, diz in û bi vê rêyê ve dixwazin pare bidest bixin, herwaha dixwazin pirsgirêkê di navbera pêkhateyên cuda yên bajarê Kerkûkê de jî ava bikin.'' ***BasNews***

ENKS: PKK û Heşda Şaibî dixwazin deriyekî sînorî di navbera Iraq û Rojava de vekin

Tê gotin ku PKK û Heşda Şaibî dixwazin deriyekî sînorî di navbera Rojavayê Kurdistanê û Iraqê ve vekin. Li gorî agahiyên BasNewsê, çekdarên Heşda Şaibî bi hêceta şerê DAIŞê beşek mezin ji sînorê navbera Iraq û Rojavayê Kurdistanê girtine û li hinek deveran jî derbasî nav Rojava bûne û hinek gund jî girtine. Endamê rêveberiya ENKSê li bajarê Amûdê yê Rojavayê Kurdistanê Mervan Hamid ji BasNewsê

re got, PKK û PYDê dest bi lêdana xendeq û tunêlan li ser sînorê Iraq û Rojava kirine û dixwazin deriyekî sînorî jî di navbera Rojava û Iraqê de vekin bo bazirganî ticaretê. Mervan Hamid her wiha got, dibe ku di navbera PKK û Heşda Şaibî de jî tifaq hebe bo vê yekê çimkî Heşda Şaibî li ser sînor bicîh bûye.

Şêwirmendê PYDê Sîhanok Dîbo jî agahiyên wî rayedarê ENKSê piştrast kiriye û gotiye ku ew dixwazin pêwendiyên xwe bi Iraqê re daynin. Dîbo her wiha gotiye ku pêwendî û hevkariya PYDê bi Iraqê re bo aramiya deverên sînorî gelekî girîng e ji ber wê jî Bexda bo Rojava girîng e. ***BasNews***

Gereke nû ya civînên Astanayê di 12 vê mehê de destpê dike

Balyozê Sûriyê yê li Rûyayê Riyad Heddad ragihand ku gera bê ya civînên Astanayê di 12-13ê Hezîranê dê pêk were û şandeya Şamê jî hatiye vexwendin.

Cîgirê Wezîrê Derve yê Rûsyayê Mihail Bogdanov li ser civînên 5emîn ên Astanayê diyar kiribû, dê garantorês agirbesta Sûriyê; Rûsya, Tirkiye û Îran cî bigirin.

Bogdanov herwiha dabû zanîn ku dê nûnerên muxalefeta çekdar a Sûriyê, nûnerên hikûmeta Sûriyê jî beşdarî civînan bibin ku wekî çavdêr jî dê Urdun, Amerîka û NY amadebin.

Hevdîtinên gera dawî yên ser kirîza Sûriyê li paytaxta Kazaxistanê Astanayê di Adar û 3-4 Gulanê berdewam kiribûn.Herwiha di gera dawî ya civînan de welatên garantor peymana avakirina 4 herêmên ewle li Sûriyê îmze kiribûn. ***BasNews***

Roja Festîvala Serxwebûnê diyar bû

Îsal (2017) li Almanya bajarê Koln, roja 26.08.2017, Festîvala Serxwebûna Kurdistanê tê li darxistin. Grûpa ku Festîvala Sykes-Picot li dar xistibû vê Festîvalê birêve dibe. Di festîvalê de, gelek siyasetmedar û kesayetî axaftinan pêşkêş dikin û gelek hunermend beşdar dibin. ***avestakurd.net***

Wezareta Pêşmerge: Em bi şûrê kesî şer nakin..Em teidayê ji kesî qebûl nakin

Wezareta Pêşmerge di berisva fermandarekî çekdarên Esayib Ehil Heq ya di nava Heşda Şeibî de radgehîne, ew amade ne bersiva her gefekê bidin, heger ji çi aliyekî be.

Di daxuyaniya Berdevkê Wezareta Pêşmerge de hatiye, di hin rojên bihorî de daxuyanyek li ser navê fermandarekî çekdarên Esayib Ehil Heq ya nava Heşda Şeibî belav bûye, ew daxuyanî awayê wê dijminkarane ye û bê bingeh in li dijî Herêma Kurdistanê û hêza Pêşmerge. Herwiha bihna gef û fitne û şerfiroşiyê jê tê, ku dibe ev gef temamkirina gef û gotinên ne di cihê xwe de yên Malîkî ne yên li dijî Herêma Kurdistanê.

Wezareta Pêşmerge diyar dike ku, rojane daxuyaniyên dijminkarane û bi vî awayî li dijî Pêşmerge û Kurdistanê tên bîhistin, pirs ew e heya kengî ferhenga gefan û qirkirina gelê Kurd wê serdest be.

Gelê Kurdistanê di şerê terorê de û li bin sîbera qurbanîdanên Pêşmerge di şerekî giran de biser ket. Bi xwîna Pêşmerge DAIŞ hate şikandin û xaka Kurdistanê ji dagîrkarên teroristan hat azadkrin. Pêşmerge bi şûrê kesî şer nake û bi dirêjahîya dîrokê xebata Pêşmerge de bêkestirîn hêz bûye û bo bergirîkirina li Kurdistanê her tim pişt bi îrade û xwîna xwe û piştgîriya gelê Kurdistanê girêda ye. Hûn, ku heger şêwirmendî û hêzên biyanî û herêmî bi we ra nebin, nikarin şerê yek grûpa DAIŞê jî bikin. Her hûn bûn we Mûsil talan kir û bi sedan kes winda kirin û rêya tehdayê girt û hemû aliyek haydarî reftarên we ye.

Li dawiya daxuyaniya Wezareta Pêşmerge de hatiye, gelê Kurdistanê destdirêjî li kesî nekiriye û destdirêjiya ji ti kesî jî qebûl nake û ji bo bersivdana hemû gef û reftarên neheq yên her xelkekê din amade ye. Hêvîxwaz in ev deng nûneratiya Heşdê nekin û daxwazê ji aqilmendên Şî'e dikin ku sînorekê bo zêdegavî û gefên van kes û grûpan danin. ***Hewlêr-KDP.info***

Hêzên Sûriya Demokrat di Operasyona Reqqayê de Pêş ve Diçin

Hêzên Sûriya Demokrat(HSD) ku piştgiriya Amerîka werdigrin, dibêjin ew nêzîkî dorpêçkirina bajarokekî di navbera Tebqa û Reqqayê de dibin li bakurê Sûriyê.

HSD, ku Kurd serkirdayetiya wan dikin, dibêjin wan 90 % ji bajarokê Mensûra kontrol kiriye, ku derdora 26 kîlometran li başûrê rojavayê Reqqa ye.

Çavdêriya Sûrî ya mafê Mirov ku bingeh li Londonê ye, dibêje HSD li dirêjiya qeraxa başûr a çemê Feratê tevlî

şerekî giran bûn li dijî Daiş, li derdora Mensûra.

Amerîka, çekan, hêza esmanî, û piştgiriya li ser erdê ji bo HSD dabîn dike di helmeta têkbirina Daiş de li Sûriyê.

Armanca HSD niha Reqqa ye ku ji sala 2014an ve di bin destê çekdarên Daiş de ye. ***PUKmedia***

Konê Reş û Pirtûkek Nû

Di van rojan de pirtûkek nû li berhemên mamoste Konê Reş zêde bû. Ev pirtûk bi navê (Ji Geşt û Serdanên Min) e. Konê Reş di vê pirtûkê de geştên xwe an gerên xwe yên dervî Rojava û Sûriyê bi firehî şirove kirine; çima çûye? Çi dîtiye, kî dîtiye û çi kiriye bi zelalî nivîsandiye..

Di pêşgotina xwe de jî wiha dibêje: (Li gor ku ez serwextî toreya ereba me, nexasim a ku ew binav dikin; Toreya Gerê an Toreya Geştê, min jî xwest ku ez van her heft gerên xwe an geştên xwe wek pirtûkekê ji xwendevanên zimanê kurdî re amade bikim ji çapê re..).

Mamoste Hejar Îbrahîm jî, di pêşgotna vê berhema Konê Reş de wiha dibêje: (Li gorî ku min dîroka toreya fransî bi berfirehî xwendiye û ez niha li zanîngeha Feratê jî ji şagirtan re şirove dikim, ez bi kurtî dibêjim ku di çerxê 15 û 16'an de toreya geştê bi pesnê dîtinên mezin yên Shristopher Columbus û James Cook destpê kiriye, di çerxê 17'an û 18'an de jî, ev tore bi rengekî perwerdeyî û rewşenbîrî geşbûye û ev yek di nameyên Montesquieu, berhemên Voltaire û Francis Bacon de xweş diyare û di serdema romantizmê de, çerxê 19'an, torevanan berê xwe dane rojhilata bedew û bi dîmenên wê helbestên xwe xemilandine mîna Nerval, Lamartine û Gustave Flaubert.. Vêca dema ku gerokekî mîna Konê Reş; torevan be, lêkolîner be û berî her tiştî aşiqê ziman, wêje û kevnetora gelê xwe be, bêguman ew ê çirayekê di tariyê de vêxîne. li gor ku ez Konê Reş ji nêz ve nas dikim, wî tev jiyana xwe

ji ferhenga kurdî re terxan kiriye û ev yek xweş diyar û belû ye, di gerên wî/ an geştên wî yên ku hin ji wan dûrî kurdewariyê ne, lê wî bi zîrekbûn ta bi wan geran jî, xistiye xizmeta kurdewariyê de, wek geşta wî a 20 rojan li Beyrûtê… Ez nebawerim ku pêdiviya mamoste Konê Reş bi pesnê min hebe, pirtûka di nav destê we de, xweş dîdevan e ji pesnê wî re û xweş nimûne ye ji toreya geştê re di nav kurdan de.).

Pirtûk ji 164 rûpelan pêk tê, mamoste Hejar Îbrahîm pêşgotinek jêre nivîsandiye, li Qamişlo hatiye çapkirin / 2017. ***Qamişlo 30ê gulanê 2017***

Tirkiyê pilan dike ku dîwarên şermî li ser sînorê bi Îran û Êraqê re dîne

Serokê Tirkiyê Receb Tayêb Erdoxan ragihan ku dewleta xwe plan dike ku dîwarên şermî li ser dirêjiya sînorê bi Îran û Êraq re dîne. Piştî ku dewleta Tirk dîwarên şermê li ser sînorê ku bakur û rojava digîne hev deyna,niha pilan dike ku dîwarên wek wan li ser sînorê Îran û Êraq jî dîne.

Lê mixabin ku dewleta Tirk bi vê awayê hewil dide ku Kurdistanê careke din perçe bike. ***PUKmedia***

Ji bo sivîlên ji Reqayê banga alîkariyê hate kirin

Ji bo şêniyên Reqayê yên ji zilma DAIŞ'ê reviyane û xwe li Minbicê girtine, banga alîkariyê hate kirin.

Malbatên ku ji aliyê Hêzên Sûriyeya Demokratîk (QSD) ve ji nava lepên çeteyên DAIŞ'ê hatin rizgarkirin, li kampeke li rojhilatê Minbicê hatine bicihkirin.

Duh 11 malbatên din ên ji Reqayê anîn vê kampê. Rêxistina Alîkariyê ya Minbicê, li gorî derfetên xwe piştgiriyê dide malbatan. Rêxistinê paketên alîkariyê yên ji betanî, sungêr û firaxên mutbexê pêk tên û ji aliyê Komîseriya Bilind a Penaberan a

Neteweyên Yekbûyî ve hatine dayin, belav kir. Ji bo koçberan, bi wesîleya meha Remezanê bang li saziyên alîkariyê hate kirin ku alîkariya xwarinê bi koçberan re bikin. ***anfkurdi.com***

"Barzani'nin her zaman Kürt devleti düşüncesi vardı"

Gazeteci Hasan Cemal çözüm süreci üzerine kaleme aldığı son kitabında, Kürt liderlerin çözüm süreciyle ilgili düşünce ve yaklaşımlarını ele alıyor. Kürdistan Başkanı Mesud Barzani ve Kürdistan Yurtseverler (YNK) Lideri Celal Talabani ile yaptığı görüşmelerin de yer aldığı kitapta Cemal, Başkan Barzani ile olan ilk anısına yer veriyor. Kürt liderlerle yaptığı görüşmelerin yanı sıra Kürt meselesi üzerine analiz ve araştırmaların da yer aldığı kitapta, "Barzani ile ilk görüşmem 1993 yılında Duhok'ta oldu. Ona Kürt devleti düşüncen var mı diye sordum. 'Evet' cevabını aldım" diyen Cemal, Başkan Barzani ile 2003 yılında Saddam devrildikten sonra tekrar görüştüğünü aktardı.

Cemal, Saddam devrildikten sonra Başkan Barzani ile yaptığı röportaj için, "İlk görüşmemden 10 yıl sonra 2003 yılının Mayısında Barzani ile Selahaddin'de görüştük. Kendisine tekrar Kürt devleti düşüncesi olup olmadığını sordum. Tekrar "evet" yanıtını aldım. Sonraki yıllarda aynı soru sorulsa yine cevabı değişmez" ifadelerini kullandı. ***kurdistan24.net***

Başbakan Barzani: Rusya ile yeni bir dönem başlatıyoruz

St. Petersburg'da Kurdistan24'e açıklamalarda bulunan Kürdistan Başbakanı Neçirvan Barzani, Erbil ile Moskova arasında yeni bir dönemin başladığını söyledi. Rus petrol şirketiyle yapılan anlaşmalara değinen Kürdistan Başbakanı Barzani, önümüzdeki kaç gün içerisinde çeşitli konularda karşılıklı anlayışlar

çerçevesinde anlaşmamızı güçlendireceğiz dedi. Haşdi Şabi ile ilgili değerlendirmelerde bulunan Barzani, "Onlar anlaşmalara bağlı kalmadılar. Irak hükümeti ve Irak emniyet güçleri Peşmerge ile birlikte Şengal'deki savunma sürecini yürüteceklerdi. Ama buna bağlı kalmadılar. Bu konu üzerine karşılıklı görüşmelerin olması gerekiyor" dedi.

REFERANDUM SÜRECİ

Kürdistan'daki referandum kararının tek bir siyasi tarafın kararı neticesinde oluşmadığını dile getiren Barzani, "Referandumun neticelenmesi için en kısa zamanda siyasi tarafların bir araya gelip konuyu görüşmeleri lazım" şeklinde konuştu.

"PKK, ŞENGAL'İ EN KISA SÜREDE TERK ETMELİ"

PKK'nin Şengal'deki varlığını da değerlendiren Barzani, "PKK'nin Şengal'de kalması oranın huzurunu bozmaktadır. PKK'nin Şengal'i en kısa sürede terk etmesi lazım" dedi. ***BasNews***

Rusya'dan Kürdistan heyetinə müthiş ilgi: Putin ile dev anlaşmalar imzalanacak

Kürdistan Başbakanı Neçirvan Barzani, Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov ile bir araya geldi. Başbakan ve beraberindeki heyete Rus hükümet yetkilileri, enerji devleri, aydınlar ve edebiyatçıların gösterdiği yoğun ilgi resmi programın bozulmasına sebep oldu. Bu gelişmeler "Kürtlerin dünyada yer bulmasının tek yolu kendi devletinin sahibi olmaktır" görüşünü doğrulamış oldu.

LAVROV İLE TOPLANTI

Başbakan Barzani Rusya'nın verdiği destek dolayı Kürdistan adına Lavrov şahsında ülkesine teşekkür etti, ardından basına kapalı oturuma geçildi.

İlgili haber - Tıkla: Rus enerji devlerinden Kürdistan'a hayati destek: Ekonomik krizinizi biz çözeriz

Kürdistan heyetinde Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani ve diğer hükümet yetkilileri başbakan'a eşlik ediyor.

GÖRÜŞME KONULARI

Görüşmede Kürdistan - Rusya arasından enerji, ticari, askeri ilişkiler ele alıncak. Kürdistan bağımsızlık referandumu ve bölgedeki son gelişmeler ele alınacak.

1-3 Haziran'da gerçekleştirilen Uluslararası St. Petersburg Ekonomi Forumu'na katılan Kürdistan heyeti Rusya'nın üst düzey yetkilileri ile görüşmelerine devam ediyor.

Şu an Sergey Lavrov ile görüşen Kürdistan heyeti, bugün Başkan Vladimir Putin ile görüşecek. Kürdistan Hükümeti'nin ziyareti programlanan gibi geçmedi. Çünkü Rusya Federasyonu enerji devleri, enerji Bakanlığı, hükümet yetkilileri beklenenden daha büyük bir önem verdi.

Görüşmelerde Kürdistan'ın insani ve askeri kahramanlığı hep vudulandı, iyi ilişkiler kurma mesajları verildi.

PUTİN İLE GÖRÜŞÜLECEK

Ekonomi zirvesi için giden siyasi heyeti, Rusyalı aydınlar, edebiyatçılar ve kültür kurumları da özel bir ilgi gösterdi. Günün sonunda Vladimir Putin ile Neçirvan Barzani'nin önemli anlaşmalara imza atması bekleniyor. ***zernews.com***

Haşdi Şabi tehdidine Peşmergeden sert yanıt

Kürdistan Peşmerge Bakanlığı, İran'ın kurdurduğu Şii milis gücü Haşdi Şabi'ye bağlı Asaib Ehli Hak adlı silahlı grubun Kürdistan'ı yönelik tehditlerine sert bir açıklamayla yanıt verdi. Peşmerge Bakanlığı tarafından

yapılan açıklamada şöyle dendi: "Siz yabancı danışmanlar olmadan DAİŞ'in bir mevzisine bile saldıramazsınız" denilen açıklamada "Asaib komutanı Tilebawi'nin ağzından tehdit ve fitne yayılıyor. Tilebawi'nin konuşmaları Maliki'nin konuşmaları için tamamlayıcı mahiyette olabilir. Kürdistan halkı kimseye zulme etmemiştir, kimsenin zulmünü de kabul etmez. Kürdistan halkı tüm haksızlıklara cevap vermeye hazırdır." ***kurdistan24.net***

Rus petrol şirketi Rosneft ile Kürdistan anlaştı

Rus devlet petrol şirketi Rosneft Kürdistan Bölgesi Hükümeti ile hidrokarbon arama ve üretimi konusunda anlaştığını duyurdu.

Rus devlet petrol şirketi Rosneft'in basın sözcüsü Mihail Leontyev, St. Petersburg Uluslararası Ekonomi Forumunda, (SPIEF) Russia Today (RT) televizyon kanalına Rosneft ile Kürdistan Bölgesi Hükümeti'nin (KRG), hidrokarbon arama ve üretimi alanında işbirliklerinin genişletilmesi konusunda birçok anlaşmaya imza attıklarını aktardı.

St. Petersburg Uluslararası Ekonomi Forumu (SPIEF) çerçevesinde RT'ye konuşan Leontyev, "Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile Kürdistan Bölgesi Başbakanı Neçirvan Barzani ile görüşmesi öncesinde Rosneft şirketi, KRG ile üretim, ticaret, lojistik ve altyapı geliştirme taahhüt anlaşmalarından oluşan bir paket imzaladı" ifadelerini kullandı.

Rosneft sözcüsü, şirket için karlı olan büyük bir teslimat kontratı imzaladıklarını, buna göre Rosneft'in KRG'den Türkiye'ye uzanan büyük petrol boru hattına 3/2 erişim hakkına sahip olacağını aktardı.

Leontyev, bunun 20 yıllık uzun vadeli önemli bir kontrat, stratejik bir yatırım olduğunu sözlerine ekledi.

Rosneft basın dairesinden verilen bilgiye göre yeni anlaşmalarla şirket, 45 milyar varil petrol ve 5,66 trilyon metreküp gaz rezervlerini çıkarma potansiyeli taşıyan küresel enerji pazarının en çok gelişme perspektifi bulunan bölgelerden birine girmiş oldu. ***basnews.com***

DAİŞ'in üst düzey emiri yakalandı

Terör örgütü DAİŞ'in sözde Sağlık Bakanı Yardımcısı emirini Musul'un batısındaki Zencili Mahallesi'nde Iraklı güvenlik güçlerince yakalandı. İçişleri Bakanlığına bağlı Hızlı Müdahale Güçleri, Musul'un batısındaki Zencili Mahallesi'nde

sürdürdükleri operasyonda, Terör örgütü DAİŞ'in sözde Sağlık Bakanı Yardımcısı görevindeki üst düzey emirini sağ olarak yakaladı. Kürdistan24'ün Irak güvenlik güçlerinden edindiği bilgilere göre eski Musul'daki Zencili, Şifa, Sahha ve el-Ula bölgesini DAİŞ'ten geri almak için devam eden harekatta Şifa Mahallesi'nin yarısı Anti-terör birliklerinin kontrolüne geçti. Zencili Mahallesi'nde de sert çatışmaların devam ettiği bildirildi. ***kurdistan24.net***

Масрур Барзани призывает ЕС увеличить гуманитарную помощь Курдистану

Глава Совета Безопасности Иракского Курдистана, Масрур Барзани, во вторник принял высокопоставленную делегацию Службы гражданской защиты и гуманитарной помощи Европейского Союза для обсуждения целого ряда вопросов, в том числе гуманитарной ситуации в районах, пострадавших от войны против "Исламского государства" (ИГ).

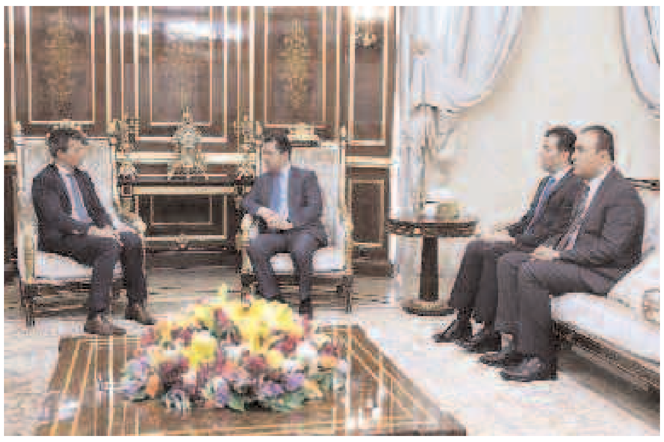

На встрече Масрур Барзани вновь призвал ЕС предоставить больше помощи Курдистану, страдающему от наплыва беженцев и перемещенных лиц на фоне жестокого экономического кризиса.

Стороны также рассмотрели гуманитарные проблемы в курдских районах, освобожденных от боевиков ИГ. ***kurdistan.ru***

Международное коалиционное командование обеспокоено расширением контроля "Хашд аш-Шааби"

Совместное командование операциями против "Исламского государства" (ИГ) в Ираке выразило обеспокоенность в связи с нарушениями трехстороннего соглашения, разработанного правительствами США, Ирака и Иракского Курдистана для освобождения провинции Ниневия.

Генерал-лейтенант Стивен Таунсенд сообщил об этом в ходе визита к президенту Курдистана, Масуду Барзани, состоявшегося в среду.

Таунсенд, прибывший во главе делегации советников и офицеров армии США, обсудил с Барзани последние события в войне против ИГ в Ниневии. Он назвал нарушения трехсторонней договоренности об освобождении Ниневии угрозой стабильности и мира в освобожденных районах провинции.

В соответствии с соглашением, шиитские ополченцы "Хашд аш-Шааби" не должны были принимать участие в освобождении в основном суннитского Мосула, и приближаться к районам, охраняемым курдскими силами пешмерга.

Однако "Хашд аш-Шааби" не только вошли в Мосул, но и создали несколько баз в городе.

В последнее время "Хашд аш-Шааби" добились успехов в войне против ИГ в некоторых районах, близких к езидскому Синджару в провинции Ниневия, находящемуся под контролем пешмерга, и продолжают расширять свою дислокацию в направлении сирийской границы, против чего выступают власти Курдистана.

Таунсенд подчеркнул, что США внимательно следят за ситуацией и принимают необходимые меры, чтобы избежать дальнейших нарушений соглашения.

Чиновник также выразил свое удовлетворение "сильной" координацией между иракской армией и пешмерга в борьбе против ИГ. ***kurdistan.ru***

"Роснефть" и иракский Курдистан договорились о расширении сотрудничества

ПАО "НК "Роснефть" и правительство Курдского автономного района Ирака в рамках XXI Петербургского международного экономического форума подписали ряд юридически обязывающих соглашений о расширении сотрудничества в сфере разведки и добычи углеводородов, коммерции и логистики.

Согласно сообщению "Роснефти", стороны подписали инвестиционное соглашение, в рамках которого взяли на себя обязательства развивать сотрудничество в области разведки и добычи, договорились о монетизации проекта по эксплуатации экспортного нефтепровода на территории Иракского Курдистана, а также заключили ряд соглашений о разделе продукции.

Подписанные документы фиксируют основные условия проекта, который предполагает создание совместного предприятия для реализации долгосрочного контракта в отношении инфраструктурного проекта в Иракском Курдистане. "Роснефть" получает доступ к управлению крупной региональной транспортной системой, мощностью 700 тыс. баррелей в сутки с планируемым расширением до уровня более 1 млн баррелей до конца 2017 года.

Кроме того, стороны взяли на себя обязательства по вступлению в силу подписанных в рамках форума соглашений о разделе продукции в отношении 5 блоков с существенным геологическим потенциалом, а также обозначили перспективы по другим направлениям сотрудничества в области разведки и добычи, в том числе в газовой отрасли.

В феврале 2017 года стороны подписали контракт на покупку и продажу нефти в 2017-2019 гг. "Новые соглашения позволяют говорить о полноправном вхождении компании в один из наиболее перспективных регионов развития глобального энергетического рынка с ожидаемыми извлекаемыми запасами на уровне 45 млрд барр. нефти и 5,66 трлн куб. м газа (по оценке министерства природных ресурсов Курдского автономного района). Соглашения предусматривают дальнейшие поэтапные инвестиции "Роснефти" в курдистанский регион", - отмечается в сообщении. ***kurdistan.ru***

Масрур Барзани обсудил вопрос независимости Курдистана с Мохаммедом Хаджи Махмудом

Глава Совета Безопасности Курдистана Масрур Барзани и Генеральный секретарь "Социал-демократической партии Курдистана" Мохаммед Хаджи Махмуд в четверг провели встречу, на которой согласились в вопросе необходимости добиваться независимости Курдистана от Ирака.

Официальные лица также обсуждали недавние политические и военные события в регионе, внутреннюю ситуацию в Курдистане и перспективы будущего Ирака после ликвидации "Исламского государства" (ИГ).

Что касается требования о проведении референдума по независимости Курдистана от Ирака, оба чиновника подчеркнули, что суверенитет и независимость Курдистана являются единственной гарантией свободы курдского народа, которая также предотвратит дальнейшие преступления, совершаемые против Курдистана.

Барзани и Махмуд также согласились в том, что единодушие курдских партий и их участие в решении национальных вопросов имеют жизненно важное значение для защиты и поощрения интересов народа Курдистана, а также для обеспечения безопасного будущего грядущих поколений.

Еще одной темой, обсуждавшейся на встрече, была реорганизация и укрепление курдских сил пешмерга. ***kurdistan.ru***

Борьба с ИГ* в восточном Мосуле выгнала из домов около 600 тысяч человек

Порядка 600 тысяч человек покинули восточную часть иракского Мосула после начала в этом районе операции по освобождению от боевиков террористической группировки "Исламское государство"* сообщает во вторник Управление ООН по координации гуманитарных вопросов (УКГВ).

"Согласно данным министерства по миграции и переселению Ирака, с начала операции в восточном Мосуле 19 февраля 2017 года, общее количество тех, кто покинул данный район, на 28 мая составляет 597 876 человек", — говорится в заявлении УКГВ ООН. Всего, по данным УКГВ, с начала 17 октября 2016 года операции международной коалиции, возглавляемой США, по освобождению Мосула от боевиков ИГ*, город и его окрестности покинули 774 026 человек. ***kurdistan.ru***

ДПК и ПСК согласуют дату проведения референдума о независимости

После проведения референдума о независимости Иракского Курдистана Региональное правительство Курдистана (КРГ) начнет переговоры с Багдадом касательно определения своих границ.

Один из высокопоставленных источников в КРГ сообщил "Bas-News", что президент Курдистана Масуд Барзани обсудил вопрос референдума с высшими иракскими должностными лицами, включая премьер-министра Хейдара аль-Абади.

По словам источника, лидеры Курдистана и зарубежные представители КРГ провели переговоры по поддержке курдского референдума с Организацией Объединенных Наций, Европейским Союзом, США и международной антиисламистской коалицией.

Директор американской разведки США генерал-лейтенант Винсент Стюарт, выступавший перед сенатом США на прошлой неделе, сказал, что курдское движение к независимости от Багдада - это вопрос, который стоит как "не если, но когда".

Глава Миссии ООН по содействию Ираку (МООНСИ) Ян Кубиш также сообщил о запланированном референдуме по курдской независимости от Ирака во время своего брифинга в Совете Безопасности 22 мая.

"Они [курды] подчеркнули, что цель плебисцита состоит в том, чтобы показать миру волю народа, а не сразу объявить независимость. Кроме того, власти Киркука заявили о своей готовности принять участие в запланированном референдуме о будущем статусе РК-И [Региона Курдистан - Ирак]".

Курдистан стремится достичь соглашения с Багдадом мирными средствами, но в случае, если иракское правительство выступит против проведения референдума, Курдистан проведет голосование в соответствии с международными законами и законами ООН, контролирующими этот процесс.

Ожидается, что основные партии Курдистана, ДПК и ПСК, в ближайшее время проведут встречи для определения даты проведения референдума, который намечен на 2017 год. *kurdistan.ru*

Нечирван Барзани встретился в Санкт-Петербурге с курдами бывшего Советского Союза

Премьер-министр Южного (Иракского) Курдистана Нечирван Барзани сегодня встретился в городе Санкт-Петербурге с курдами Кавказа и России.

Премьер-министр Южного Курдистана Нечирван Барзани вместе с сопровождающей его делегацией продолжил свои встречи в России и провел совещание с курдами России и Кавказа, а также с курдскими студентами, которые проходят обучение в России. На встрече он заявил о своей готовности поддержать курдов России. Российские курды поприветствовали визит Нечирвана Барзани и сопровождающую его делегацию, а также высоко оценили их участию на форуме в Санкт-Петербурге, отметив, что визит курдской делегации будет способствовать улучшению имиджа курдов бывшего Советского Союза. Во время встречи Нечирван Барзани задавал вопросы касающегося положения курдов России и Кавказа.

Российские курды и курды Кавказа рассказали о создании федерации для управления делами курдов, в странах бывшего СССР. Нечирван Барзани похвалил данную инициативу курдов и заявил, что правительство Южного Курдистана готово оказать им всестороннюю помощь.

Во время совещания курды Кавказа выразили свою надежду на обретение независимости Курдистаном.

Также во время этой встречи премьер-министр выслушал пожелания курдских студентов и попросил обратить внимание на важность их обучения в России. *riataza.com*

Курдские бойцы помогли выбраться из Ракки 3 тыс. мирных жителей

Отряды вооруженной коалиции "Силы демократической Сирии" (СДС) выбили террористов из поселка Аднания к северо-западу от провинциального центра Ракка (520 км от Дамаска). Как сообщило агентство ANF, курдские бойцы, составляющие основу СДС, в ходе проведенной операции помогли выбраться из Ракки 3 тыс. мирных жителей.1 июня отрядам СДС удалось переправить в лагерь беженцев Айн-Иса на севере провинции еще 10 тыс. человек, вызволенных из осажденного города. СДС ведут наступление на Ракку с севера, востока и запада и находятся сейчас на расстоянии 3 км от главного форпоста экстремистской группировки "Исламское государство" (ИГ, запрещена в РФ) в Сирии. Поддержку им оказывают ВВС международной коалиции под эгидой США. Командование СДС ранее сообщило, что штурм Ракки начнется в ближайшие дни. Самолеты коалиции сбрасывают листовки, призывая население срочно покинуть город. В них обозначены маршруты коридоров, по которым жители могут выбраться в безопасные районы.*kurdistan.ru*

О встрече Министра иностранных дел России С.В.Лаврова с Премьер-министром Иракского Курдистана Н.Барзани

О встрече Министра иностранных дел России С.В.Лаврова с Премьер-министром Иракского Курдистана Н.Барзани.

2.06.1714:28

О встрече Министра иностранных дел России С.В.Лаврова с Премьер-министром Иракского Курдистана Н.Барзани

СООБЩЕНИЕ ДЛЯ СМИ

2 июня "на полях" Петербургского международного экономического форума Министр иностранных дел Российской Федерации С.В.Лавров провел встречу с Премьер-министром Курдского автономного района Республики Ирак Н.Барзани.

Состоялся обмен мнениями по состоянию и перспективам развития взаимовыгодных двусторонних связей с Иракским Курдистаном, в частности, в сфере топливно-энергетического сотрудничества.

Были также обсуждены актуальные вопросы региональной повестки дня с упором на ситуацию в Ираке и Сирии, в том числе в контексте совместного противодействия трансграничной террористической угрозе в лице ИГИЛ и других экстремистских группировок. *kurdistan.ru*

Доклад США отметил свободу вероисповеданий в Курдистане

Толерантность Иракского Курдистана к религиозным меньшинствам отмечена в докладе Комиссии США по международной религиозной свободе (USCIRF).

"КРИ [Курдский регион Ирака] остается гораздо более приветливым и терпимым к меньшинствам, чем его региональные соседи", - говорится в докладе, в основе которого лежат, в частности, интервью с представителями почти всех религиозных меньшинств Курдистана.

"С тех пор как Исламское государство [ИГ] пришло к власти в 2014 году в Ираке и Сирии, оно совершило геноцид и угрожало самому существованию общин религиозных меньшинств региона. Эти общины, в том числе езиды, христиане, шабаки и туркмены, бежали в КРИ. Мы благодарим Региональное правительство Курдистана (КРГ) за защиту этих угнетенных групп, и призываем его продолжать предпринимать шаги для обеспечения того, чтобы эти общины реализовывали свои права и полностью участвовали в жизни общества", - отметил председатель USCIRF Томас Дж. Риз.

Вместе с тем в докладе также содержится предупреждение о том, что "КРГ должно адаптироваться к управлению все более разнообразным населением, тогда как ранее оно представляло более однородное суннитско-курдское большинство". *kurdistan.ru*

ДИПЛОМАТ

ПОСЛЕДНЯЯ страница

№ 14 (388) 5-11 июнья 2017 ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА

Французский посол в Ираке: Франция продолжит поддерживать пешмерга

Президент Иракского Курдистана Масуд Барзани в понедельник провел прощальную встречу с послом Франции в Ираке Марком Барети, которого сопровождал Генеральный консул Франции в Эрбиле, Доминик Мас.

Посол Франции высоко оценил свое сотрудничество с учреждениями Курдистана во время его пребывания в должности, подчеркнув, что Франция будет продолжать сотрудничать с курдским регионом Ирака, и продолжит военную помощь для курдских сил пешмерга.

Французский посланник также высоко оценил усилия Курдистана по предоставлению убежища для большого числа внутренне перемещенных лиц (ВПЛ) во время борьбы с боевиками "Исламского государства" (ИГ) в последние три года.

Барзани пожелал огромного успеха французскому послу в

его будущей миссии и подчеркнул роль Франции в борьбе с терроризмом и в поддержке народа Курдистана. По словам Барзани, он не забудет визит бывшего президента Франции Франсуа Олланда в Курдистан во время нападения ИГ на территорию Курдистана, назвав этот визит историческим.

На встрече стороны также обменялись мнениями о последних событиях в борьбе против ИГ в Ираке.

В тот же день посол встретился с главой Совета Безопасности Курдистана, Масруром Барзани, который выразил надежду на дальнейшее укрепление двусторонних связей между Францией и Курдистаном. Стороны также обсудили потенциальную политическую и военную опасность после ликвидации ИГ, подчеркнув необходимость мирного диалога между Багдадом и Эрбилем, что будет служить фактором стабильности в регионе. *kurdistan.ru*

Премьер-министр Барзани: Курдистан вступил в новую фазу отношений с Россией

В субботу премьер-министр Регионального правительства Курдистана (КРГ) Нечирван Барзани заявил, что Иракский Курдистан и Россия начали новую фазу отношений.

В интервью новостному каналу "Kurdistan24" Барзани, принявший участие в работе Петербургского международного экономического форума, прокомментировал сделку с российской нефтяной компанией "Роснефть".

Премьер-министр Барзани сообщил, что КРГ подписало несколько меморандумов о взаимопонимании с российским нефтяным гигантом, а контракты будут подписаны в ближайшие дни после завершения переговоров.

Меморандумы были подписаны в рамках Петербургского международного экономического форума, прошедшего с 1 по 3 июня, главой "Роснефти" Игорем Сечиным и министром природных ресурсов КРГ Ашти Хаврами.

Стороны пытаются достичь соглашения о разведке пяти блоков, которые, как ожидается, покажут "значительный геологический потенциал". В интервью премьер-министру КРГ также был задан вопрос о дислокации шиитских ополчецев "Хашд аш-Шааби" в населенных езидами районах Курдистана. Отвечая на него, Барзани обвинил шиитские войска в нарушении соглашения, согласно которому районы вокруг Синджара должны освобождаться совместно силами Курдистана, пешмерга, и иракской армией. *kurdistan.ru*

Езидский депутат призывает назначить в Ниневию гражданского администратора

Езидская представительница в парламенте Ирака, Виан Дахиль, заявила в субботу, что после полного освобождения иракской провинции Ниневия от боевиков "Исламского государства" (ИГ), для управления провинцией должен быть назначен гражданский администратор.

По мнению Дахиль, это связано с необходимостью принять меры, чтобы жители Ниневии не сталкивались с дальнейшими сектантским насилием. "Мы считаем, что Мосулу [центру Ниневии] нужен гражданский администратор с различными полномочиями, который бы зависел от совета профессионалов из всех этнических и религиозных групп [Ниневии]", написала Дахиль на своей странице в "Facebook". Депутат считает, что такой гражданский администратор должен работать в координации с иракским федеральным правительством и властями Иракского Курдистана, и до тех пор, пока ситуация в Ниневии не вернется в нормальное русло. Дахиль также упомянула о своих переговорах с официальными лицами международной антиисламистской коалиции, которые придерживаются того же мнения о выборе гражданского администратора в разоренной войной провинции.

Согласно отчетам иракских военных, до полного освобождения Мосула и остальных районов Ниневии остаются считанные дни. Операция началась 17 октября 2016 года. *kurdistan.ru*

Иранские СМИ опубликовали фотографии визита иранского командующего на позиции иракских шиитских ополченцев

Иранские СМИ опубликовали новые фотографии генерала элитных иранских "Сил Кудс", Касима Сулеймани, с бойцами шиитских ополченцев "Хашд аш-Шааби". Согласно сообщению веб-сайта "The Shohadeye Iran", Сулеймани посетил позиции "Хашд аш-Шааби" после того, как они получили контроль над районами в Ниневии между Ираком и Сирией. В сообщении сказано, что присутствие иранского командующего в Ниневии является естественным, так как он постоянно консультирует шиитских ополченцев. Что подтверждает более ранние сообщения об активности Ирана на иракских территориях и планах создать себе проход к Средиземному морю через Ирак и Сирию. *kurdistan.ru*

TƏSİSÇİ VƏ BAŞ REDAKTOR:
TAHİR SÜLEYMAN
ÎMTÎYAZ Û SERNIVÎSAR:
TAHÎR SÎLÊMAN
УЧРЕДИТЕЛЬ И ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР:
ТАХИР СУЛЕЙМАН
Tel: +994 50 352-33-18

Xüsusi müxbirlər:
Ramiz Qərib,
Tariyel Cəlil
Региональный корреспондент:
Усуб Тейфур
Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri Az1040, küçə S.Mehmandarov ev 25, mənzil 17
Navnîsan: Bakû Az1040, soqaq S.Mêhmandarov xani 25, mal-17
Адрес: Баку Az1040, улица С.Мехмандаров дом 25, кв.-17

Qəzet "Diplomat" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnib və "Mətbuat" mətbəəsində çap olunmuşdur.
e-mail: hewler@mail.ru
Şəhadətnamə: NFŞ 005004966
BUSB-un Sabunçu rayon filialı
VÖEN 1800061582
H/h 438010000
Sifariş: 1500